

Jeremias Gotthelf (1797-1854)

L'ARANYA NEGRA

Traducció: M. Riat
riat@pobox.com

Sobre les muntanyes s'alçava el sol, il·luminant amb la seva clara majestat una vall amable, però estreta, i incitava a una vida joiosa les criatures fetes per a gaudir el sol de llur vida. Des de les vorades daurades dels boscos la merla executava la seva cançó matinal; entre les flors centellejants dels prats mullats per la rosada es sentia el crit d'amor monòton de la guatlla delerosa, en els avets foscos els corbs fervents ballaven llur dansa nupcial o bé grollaven cançons de bressol tendres sobre els nius espinosos dels seus petits, encara calbs.

Al mig del rampant assolellat, la natura havia encastat un terreny fèrtil i arrecerat; aquest terreny era dominat per una casa blanca imponent, voltada d'un superb jardí florit amb uns últims pomers florejats. Aquella meitat del terreny regada per la font de la masia encara era revestida d'una herba alta i densa, l'altre meitat ja havia servit de pastura al bestiar. La casa irradiava una lluentor festiva que no es pot invocar amb un toc d'escombria aplicat el dissabte al vespre entre el dia i la nit, i que és testimoni d'un exquisit sentit de la netedat del qual s'ha de tenir cura a diari, sentit comparable a l'honor familiar que es pot recobrir de taques indelebles en una sola hora eixelebrada, com unes taques de sang resistents al pas de les generacions, mofant-se de totes les emblanquinades.

No debades la terra creada per Déu i la casa edificada per les mans de l'home lluien la seva gala suprema; sobre ambdues s'erigia avui un estel en el cel blau, era un sagrat dia festiu. Era el dia en el qual el fill havia tornat a son Pare, testificant que encara existia l'escala per la qual puguen i baixen els àngels, com també ho fan les ànimes dels homes, que durant la vida havien orientat llur salvació i llur esguard de cara al Pare i no pas als assumptes terrenals, quan es deslliguen del cos. Era el dia que feia créixer i florir tota la vegetació cap al cel, en tota la seva frondositat, com un símbol anyal del propi destí de la Humanitat. Una majestuosa sonoritat afluïa de tots els turons, semblava provenir de tots els costats alhora. Provenia de les esglésies distribuïdes per les extenses valls; des d'allà estant les campanes proclamaven que els temples del nostre Senyor s'obren a tots els qui obren el seu cor a la veu de llur Déu.

La bella casa era voltada d'una animada activitat. A la vora de la font hom estriolava uns cavalls amb especial pulcritud, eugues gallardes voltades dels seus pollins enjogassats. En l'ample safareig unes vaques de mirada flegmàtica calmaven la set i el noi va haver d'agafar dues vegades l'escombria i la pala per no haver netejat prou bé els rastres de la seva comoditat. A la font, unes criades ben plantades es rentaven impetuosament les cares vermelles amb un drap de lli manejable, els cabells cenyits darrera les orelles. Amb ràpida diligència portaven aigua per la porta oberta, mentre que s'aixecava en forma de grans núvols la massiva columna de fum negre des de la xemeneia, amunt en el cel blau.

Lentament l'avi voltava la casa, repenjat sobre el seu bastó ganxut, contemplant calladament l'activitat dels criats i de les criades, tot amanyagant algun cavall, apartant alguna vaca de pesada insolència, indicant al noi negligent amb el seu bastó algun bri de palla oblidat, i abastant tot sovint l'encenedor en la butxaca profunda de la seva llarga armilla, a fi de tornar a encendre la pipa de què gaudia ja de bon matí, malgrat els seus problemes respiratoris.

Sobre un banc ben net davant la casa, al costat de la porta, seia l'àvia tallant un pa que feia goig en una plata enormes, fent llesques primes i d'una mida adequada, no de la manera disbauxada de certes cuineres o llevadores, que a vegades solen deixar bocins com per ofegar una balena. Unes gallines orgulloses i ben alimentades i uns bells coloms es disputaven les engrunes del pa als seus peus, i quan un colomí tímid hi sortia perdent, l'àvia li allargava uns trossets de pa per a ell tot sol, alhora que el consolava amb paraules amables de la incomprensió i la fogositat de les seves companyes.

Dintre la casa, en la gran cuina neta, un enorme foc de llenya d'avet espurnejava, mentre que en una paella ampla els grans de cafè petaven, remenats per una dona ben plantada mitjançant una cullera de fusta; al costat, el molinet del cafè cruixia entre els genolls d'una criada acabada de rentar, sota la porta de l'habitació hi havia una dona bella, tot i que una mica pàl·lida, que encara tenia el sac del cafè obert a la mà, i digué:

— Escolta, llevadora, no torris el cafè tan negre, avui, que podrien pensar que volia economitzar cafè. La muller del padrí és excessivament mal pensada i ho interpreta tot en contra nostra. No vindrà de mitja lliura més o menys, avui. Sobretot no et descuidis de preparar el vi calent de bona hora. A l'avi li semblaria que no fóra dia de bateig, si no oferíssim un vi calent als padrins, abans d'anar a l'església. No n'escatimis, ho sents? Allà en la gerra sobre el banc de l'estufa enrajolada hi trobaràs safrà i canyella, el sucre és aquí sobre la taula, i posa-hi tant de vi com vulguis, que almenys en sobri la meitat; els dies de bateig no hi ha mai perill, que les coses no s'acabin!

Era, doncs, dia de bateig en la casa, i la llevadora executava tan satisfactòriament la tasca de cuinera, com la seva pròpia de comare; però s'ha d'afanyar si vol acabar puntualment de preparar tots els menjars que exigeix la usança, sobre la senzilla llar de què disposa.

Del soterrani pujà un home ben plantat amb un enorme tros de formatge a la mà, agafà un plat de la llosana neta, hi col·locà el formatge i es prestà a dur-lo al menjador, per tal de deixar-lo sobre la taula de noguer. "Però Benz, però Benz," exclamà la bella dona pàl·lida, "com es posarien a riure, si no tinguéssim cap plat més bo a l'ocasió del bateig." I s'adreçà cap a l'armari fet de fusta de cirerer, anomenat "Buffert", on s'exposaven els adorns de la casa darrera les portes de vidre. En tragué

una gran plata, emmarcada tota ella d'una orla blava, amb un gran ram de flors al mig, voltat de sentències, com ara:

*O home, si us plau, considera,
Tres Batz val la lliura de mantega.*

*Déu ens dóna la gràcia,
Jo dormo a la palla.*

*A l'infern hi fa molta calor,
El poder treballa amb fervor.*

*La vaca menja l'herba,
L'home va a la tomba.*

Al costat del formatge hi disposà l'enorme trena, aquesta mena de tortell típicament bernès, que està nuat com les trenes de les dones, d'un bell color marró i groc, elaborat amb la millor farina, d'ous i de mantega, de la mida d'un nen d'un any i gairebé del mateix pes. A dalt i a baix de la trena hi col·locà dos plats més replets de coques temptadores, pa de pessic sobre el primer, coques d'ou sobre l'altre. Sobre l'estufa, en un pot tapat, ornamentat ricament de flors, hi havia nata espessa i calenta i en la cafetera de tres peus amb el tap groc, hi bullia el cafè. Vet aquí l'esmorzar que esperava els padrins, un esmorzar del qual els prínceps només solen gaudir en rares ocasions i que entre tots els pagesos del món era un privilegi dels bernesos. Els anglesos recorren Suïssa a milers, però mai cap dels lords extenuats ni de les ladies infatigables no ha esmorzat d'aquesta manera.

"Tant de bo que vinguin aviat, tot és a punt," sospirà la llevadora. "De totes formes, n'hi ha per a estona, fins que tothom estigui llest i hagi menjat de tot, i el capellà és tremendament puntual i sol renyar seriosament els qui no arriben a l'hora." "I l'avi que no permet mai anar-hi amb la tartana," digué la dona jove. "Té la creença que un nen que no es porti a peu al baptisme, sinó amb cotxe, es torni mandrós i en tota la vida no aprendrà a fer ús correctament de les cames. Almenys hagués arribat la padrina, que és la que tarda més, els padrins són més puntuals i si cal ens poden seguir corrents." L'ànsia pel retard dels padrins s'expandí per tota la casa. "Encara no venen?", es sentia preguntar a cada moment; en tots els racons de la casa les cares els aguaitaven i el "Türk", el gos, lladrà amb totes les seves forces, com si els volgués evocar. L'àvia, però, declarà: "Abans no passava, això, encara es tenia consciència que els dies així hom s'havia de llevar ben aviat i que el mestre no esperava ningú."

Finalment el noi entrà precipitadament a la cuina, anunciant que la padrina estava a punt d'arribar.

Arribà, suada i carregada com els reis mags. En una mà duia els cordons negres d'una bossa de cotó ornamentada ricament de flors, la qual contenia una gran trena embolcallada en un eixugamans blanc teixit finament, un obsequi per a la jove mare. En l'altra mà duia una altra bossa amb un vestit per al nen i alguns efectes pel seu ús personal, entre altres coses unes belles mitges blanques; fora d'això portava una capsa sota un braç amb la coroneta i la boina de punt amb uns magnífics llaços de seda negra. De tots els costats ressonaven els crits alegres de benvinguda, i la padrina amb prou feina podia deixar una de les seves càrregues, per poder estrènyer les mans que se li paraven cordialment. De tots cantons les mans servicials s'allargaven envers els seus fardells i sota el portal hi havia la jove mare i les efusions anaven augmentant més que mai, quan la llevadora féu entrar tothom a l'habitació, argumentant que també podrien intercanviar llurs compliments dintre la casa.

Amb maneres decidides la llevadora féu seure la padrina darrera la taula, i la dona jove portà el cafè per més que la padrina afirmà que ja n'havia pres. "La germana del pare no toleraria que surti de casa sense haver menjat", comentà la padrina, això, segons ella, perjudica greument les noies joves. Però s'està fent gran i les criades tampoc no es lleven gaire de matí, i és per això que m'he retardat tant; si només depengués de mi, fa estona que seria aquí.

La nata fou abocada dins el cafè i malgrat les protestes de la padrina, que assegurava que això no li agradava gens, la mestressa li tirà un tros de sucre dins el cafè. Durant estona la padrina no volia permetre que la trena s'encetés per ella, però tot i així, hagué de consentir que li n'oferissin una bona llesca. No volia menjar formatge, no n'hi havia cap necessitat. La mestressa argumentà que potser es pensava que el formatge només era semigras i que per això no li agradaria i la padrina es veié obligada a capitular. Però va refusar categòricament les postres, puix que, segons ella, ja no li cabria res enlloc. La mestressa replicà que segurament ella es devia pensar que no devien estar nets i que devia estar més ben acostumada. Què més podia fer, que menjar pastissos? durant tot aquest regateig havia anat buidant la primera tassa a glops petits, mesurats, i ara es desencadenà una autèntica querella. La padrina tombà la tassa al revés, tot afirmant que no es podria empassar més coses bones i demanà que la deixessin en pau, i que finalment la farien empiar. La mestressa lamentà que el trobés tan dolent, aquest cafè, després d'haver demanat amb tanta insistència a la llevadora de fer-lo tan bo com li era possible, que no era culpa seva, si no el podia beure ningú i que tampoc no podia ser culpa de la nata, ja que havia fet servir una qualitat que no es pot usar a diari. Què

més podia fer la pobra padrina, que acceptar que li'n oferissin una altra tassa?

Ja feia estona que la llevadora s'estava passejant nerviosament amunt i avall, fins que no es sabia aguantar més i li digué: "Si puc ajudar-te en quelcom, digues-m'ho, tinc temps per fer-ho." "Ei, no li manis la pressa," contestà la mestressa. Però la pobra padrina, fumant com una caldera, captà la insinuació, acabà de beure el cafè cremant tan de pressa com podia, i, entre les interrupcions imposades per la temperatura del cafè, digué: "Si no m'haguessin fet empassar més del que sóc capaç, ja fa temps que estaria llesta, però ara vinc!"

S'aixecà, desembolcallà els seus presents i oferí la trena, el vestit i una medalla nova embolcallada en la sentència baptismal admirablement pintada tot disculpant-se que aquestes coses no fossin molt més bones. En aquest punt, la mestressa li ho contradigué vehementment, exclamant que no hi havia dret d'obsequiar-los d'aquesta manera, que això gairebé no ho gosaven acceptar i que si s'hagués pogut preveure una cosa així, no li haurien ni gosat demanar de fer de padrina.

Ara la noia començà de mudar-se, ajudada per la llevadora i la mestressa, i s'esforçà al màxim a ésser una padrina bella, començant per les sabates i les mitges fins a dalt a la coroneta disposada sobre la barretina de punt. L'operació trigà molt, malgrat la impaciència de la llevadora i mai la padrina no es donava per satisfeta, ara tal cosa no era ben col·locada, ara tal altra tampoc. Aleshores entrà l'àvia dient: "A veure, que bella és la nostra padrina!"

De passada esmentà que ja havien tocat la segona campanada i que els dos padrins les estaven esperant en l'habitació exterior. A fora, en efecte, seien els dos padrins, un de gran i un altre de jove, que menyspreaven el cafè, la beguda de moda que podien beure a diari, bevent en canvi el vi calent fumejant, aquesta sopa bernesa arcaica, però excel·lent, feta de pa torrat, d'ous, de sucre, de canyella i de safrà, aquest condiment igualment arcaic que els dies de bateig ha de ser ingredient de la sopa, del guisat i del te dolç. Tot gaudint del vi calent, el padrí gran, que hom tractava de cosí, bromejava amb el jove pare, dient-li que avui el tractarien sense miraments i que a jutjar per la sopa els estava molt ben disposat i no havia escatimat res i que hom notava, que dimarts passat havia confiat el seu sac de dotze mesures al missatger de Berna, a fi que li porti safrà. Com que els altres no entenien l'al·lusió del cosí, aquell explicà que últimament el seu veí havia tingut un bateig; per a aquesta ocasió havia confiat un gran sac al missatger, així com la suma de sis Kreuzer, a fi que li portés una mesura o mesura i mitja d'aquell condiment groc que s'ha de tirar a tots els menjars en ocasió d'un bateig, ja que les dones li ho exigien.

Aleshores entrà la padrina, radiant com un petit sol matinal, i els padrins la saludaren, la feren seure a taula i col·locaren un gran plat de vi calent davant d'ella, a fi que se l'acabés, ja que encara quedava temps, mentre estaven preparant el nen. La pobra padrina s'hi oposava tan bé com podia, afirmant que ja havia menjat per a una colla de dies i que ja no podia amb prou feines ni respirar. Però no hi havia res a fer. Tant els vells com els joves anaven insistint fent alternar els arguments seriosos amb els burlescos, fins que finalment la padrina agafà la cullera i, cosa estranya: successivament totes les cullerades encara trobaven el seu espai. Ja tornà a entrar la llevadora amb el nen ben embolcallat, li posà la barretina de punt amb els llaços, el col·locà en el bell edredó, li fica la pipa dolça a la boca, tot dient que no volia entretenir ningú, que ho volia tenir tot preparat i així hom podria anar-se'n quan seria hora. Tothom rodejava l'infant i hom l'admirava com s'ho mereixia, ja que era un nen preciós. La mare, orgullosa dels compliments, digué: "A mi també m'hauria agradat venir a l'església per ajudar a recomanar-lo a Déu, i en ésser present personalment al baptisme del propi fill, hom recorda d'allò més bé les promeses fetes. Fora d'això em resulta molt desagradable que durant tota una setmana no em vulguin deixar sortir de casa, precisament ara que hi ha tanta feina al camp, per plantar-ho tot." Però l'àvia contestà que només faltaria que la seva jove hagués d'anar a l'església en els primers vuit dies, com una pobra desgraciada i la llevadora afegí que a ella no li agradava gens que les dones joves acompanyessin els seus fills a l'església el dia del bateig. Opinava que d'aquesta manera sempre es temien que a casa pogués passar algun desastre durant la seva absència, cosa que impedia una devoció a l'església com cal i que feia que en el camí cap a casa s'apressaven massa i s'acaloraven, i alguna jove mare s'hagi posat malalta o àdhuc s'hagi mort. Aleshores la padrina agafà en braços el nen embolcallat en el seu edredó, mentre que la llevadora cobria la criatura amb el vel baptismal blanc i bell amb les borles negres en les quatre puntes, anant amb compte de no rebregar el bell ram de flors sobre el pit de la padrina, i digué: "Aneu-vos-en, ara, i que Déu us guardi!" I l'àvia ajuntà les mans resant una benedicció silenciosa. La mare acompanyà la comitiva fins al portal, tot dient: "Fill meu, fill meu, ara no et podré veure durant tres hores, com podré aguantar-ho!" Una llàgrima se li precipità als ulls, que eixugà ràpidament amb el davantal i tornà a entrar dins casa.

Amb passos ràpids la padrina baixà el pendent, seguint el camí de l'església, portant el nen eixerit sobre els seus braços valents, seguida dels dos padrins, del pare i de l'avi, cap dels quals no pensava a alleugerir la padrina de la seva càrrega, tot i que el padrí més jove lluia el senyal de la solteria en forma d'una gran flor que duia sobre el barret i que en els seus ulls es reflectia quelcom com una gran atracció envers la padrina,

sentiments que per descomptat s'amagaven darrera el vel d'una gran calma.

L'avi es posà a contar quin temporal més terrible que havia fet llavors, quan l'havien portat a ell a batejar. De tants llamps i de tanta pedra els fidels no havien confiat gaire en la salvació de llurs vides. Contà que més endavant la gent li havia fet tota mena de profecies relacionades amb aquesta tempesta; els uns li havien anunciat una mort prematura, d'altres creien que tindria molta sort en la guerra. La veritat era que havia viscut normalment com la majoria de la gent i en el seu setanta-cinquè any de vida ja no anava ni a morir jove, ni a tenir molta sort a la guerra. Quan ja havien recorregut mig camí, els va atènyer la criada encarregada de dur el nen cap a casa un cop batejat, mentre que els pares i padrins encara es quedaven per assistir a la cerimònia, segons exigia una usança antiga i venerable. Aquesta noia també s'havia arreglat tan bé com havia pogut per ésser bella. Aquesta activitat l'havia retardada i ara volia agafar el nen a la padrina; però aquesta no la deixava fer, per més que tothom insistia. Aquesta era una ocasió excel·lent de demostrar a l'encisador padrí solter la força que tenia en els seus braços i com podia aguantar. Un pagès com cal s'estima molt més els braços forts d'una dona, que no pas uns braços prims, com uns bastonets, que no resistien ni un cop de vent una mica fort. Molts fills ja s'han beneficiat dels braços fermes d'una mare, quan s'havia mort el pare, i que la mare es veié obligada a carregar amb les responsabilitats domèstiques i d'arrencar el carro de la llar de tots els sots en els quals amenaçava enfonsar-se.

Però de cop i volta semblà que algú aguantés la valenta padrina per les trenes o que quelcom li colpegés la cara; es parà en sec, confià el nen a la criada, quedà endarrera i féu veure que tenia problemes amb la lligacama. Acabat seguí els altres, s'uní als homes, es ficà en les discussions, volia interrompre l'avi, despistant-lo ara amb això, ara amb allò altre. Però aquest, tal com solen fer la majoria de la gent gran, no deixava el seu tema i reprenia sempre el fil que li havien tallat. Aleshores ella buscà la conversa del pare del nen i intentà fer-lo parlar d'assumptes personals; però aquest era taciturn i sempre deixà caure el fil que li presentava. Potser estava capficat en els seus propis pensaments, com ho haurien d'estar tots els pares en ocasió del bateig d'un seu fill, i sobretot si es tracta de l'hereu. A mesura que s'anaven apropant a l'església, un nombre creixent de persones s'anaven afegint a la comitiva, algunes de les quals ja estaven esperant-los al marge del camí amb un saltiró a la mà, d'altres venien corrents pels senderons, i quan tots entraven al poble, semblava una gran processó.

Al costat de l'església hi havia la fonda, dues cases tan sovint relacionades estretament i comparteixen el plaer i la pena, en el millor sentit de la paraula. Allà tothom s'aturà, canviaren la roba del nen, i el

pare demanà una mesura de vi, malgrat les protestes dels convidats que al·legaven que feia molt poc que s'havien atipat i que no tenien ganes ni de menjar ni de beure. Nogensmenys, quan el vi fou servit, tots el van tastar, sobretot la criada, que no volia deixar passar una de les poques ocasions en les quals se li oferia vi, cosa no gens freqüent al llarg de l'any. La padrina era l'única que no es deixava induir a beure ni una sola gota, malgrat tots els intents de persuasió, que no s'acabaven, fins que l'hostalera digué que la deixessin en pau, ja que s'estava tornant més i més pàl·lida i que li convindrien més unes gotes d'Hofmann, que no pas el vi. Però la padrina també es negà a prendre les gotes d'Hofmann, i amb prou feines es conformà a beure un got d'aigua i li havien d'escampar algunes gotes d'una fiola olorosa sobre el mocador, i atragué innocentment unes quantes mirades carregades de sospita, sense poder-se explicar i sense que l'haguessin poguda ajudar. El que passava a la padrina, era que tenia por, que era dominada per una angoixa terrible, que no gosava confessar a ningú: Ningú no li havia comunicat el nom del nen, i segons la tradició ella havia de comunicar aquest nom en veu baixa al capellà en el moment de lliurar-li el nen, ja que és molt fàcil que es confonguin els noms de les inscripcions quan hi ha molts nens per batejar.

Degut a la cuita imposada per les nombroses tasques de què s'havien d'ocupar, i degut a la por de retardar-se, hom havia oblidat de comunicar aquest nom a la padrina, i la tia d'aquesta última li havia prohibit explícitament de preguntar aquest nom, si no volia fer-se responsable de la infelicitat d'un nen; car si una padrina pregunta el nom d'una criatura, segons ella, aquesta agafa el vici de la tafaneria per a tota la seva vida.

Aquest nom, doncs, no el coneixia i tampoc no se'n podia informar, i si el capellà també l'hagués oblidat i l'hi preguntés amb veu alta, davant de tothom, o si per equivocació bategés el nen amb un nom com Mädeli o Bäbeli, com riurien aleshores la gent i quina vergonya tindria sobre ella tota la vida. Aquests pensaments la torturaven més i més intensament a mesura que avançava el temps. Les cames de la noia valenta tremolaven com unes mates de mongetes exposades al vent i la cara pàl·lida regalimava de suor en forma de petits rierols. Ara l'hostalera els invitava a anar-se'n, si no volien exposar-se que el capellà els fes crits; i digué a la padrina: "Tu, noia, poc ho resistiràs pas, això, estàs blanca com una camisa acabada de rentar." Aquella li contestà que això li venia de caminar, i que ja milloraria, quan sortís a l'aire fresc. Però no fou així, i veia els fidels a l'església d'un color ben negre i ara, per acabar d'adobar les coses el nen es posà a cridar com un desesperat, més i més fort. La pobra padrina el començà de bressolar més i més vigorosament a mida que els crits del nen anaven augmentant fins que les fulles començaren de caure del ram sobre el seu pit, que s'anava oprimint més i més i que exhalava una respiració sorollosa. A mesura que el seu pit s'aixecava més

i que el nen voleiava més i més alt en els seus braços, el capellà anava vociferant les oracions amb una energia creixent. Les veus ressonaven fortes contra les parets de l'església i la padrina ja no sabia ni on es trobava. Tot al seu voltant sentia un bronziment i un borbolleig propi de les onades del mar, i l'església ballava amb ella pels aires. Finalment el capellà digué "Amén" i ara havia arribat el terrible moment, ara es decidiria, si anava a convertir-se en un objecte de burla per als seus fills i néts; ara li tocava alçar el drap, presentant el nen al capellà i xiuxiuejar-li el seu nom a cau de l'orella dreta. Tot tremolant descobrí l'infant, oferí el nen al capellà, que l'agafà sense ni mirar-la, sense interrogar-la d'un ull inquisidor, submergí la seva mà a l'aigua beneïda, mullà el front del nen que sobtadament havia callat i no batejà ni una Mädeli, ni una Bäbeli, sinó un Hans Uli, un Hans Uli real i decent.

Aleshores la padrina sentí un alleugeriment com si el seu cor hagués perdut el pes no tan sols de totes les muntanyes d'Emmental, sinó també el del sol, de la lluna i de les estrelles; tingué una sensació com si algú l'acabés de treure d'un forn cremant per submergir-la en un bany fresc. No obstant això els seus membres anaven tremolant durant tota la funció religiosa i no hi havia maneres de calmar-los. El capellà predicà força bé i amb insistència, afirmant que en principi la vida humana no havia de ser res més que una ascensió al cel; però la padrina no aconseguia recollir-se com cal, i sortint de l'església ja no es recordava del tema del sermó. Amb prou feines podia esperar de comunicar la seva ànsia secreta i la raó de la seva pal·lidesa. Reien molt i bromejaven sobre el tema de la tafaneria i la por que aquell vici inspirava a les dones, malgrat que el feien agafar a totes les seves filles, mentre que els nens no se'n veien afectats, i per tant hauria pogut preguntar sense cap temor. Aviat la conversa es desvià cap als bells camps d'avena i de lli, i la bella frondositat dels camps i dels prats fascinava els esperits. Trobaven molts motius per a caminar poc a poquet, per a aturar-se de tant en tant, i tot i així el bell sol de maig els havia escalfat a tots quan arribaren a casa, i un bon got de vi fresc els convenia prou, per més que s'hi oposaven. Després hom seia davant de la casa, mentre que a la cuina les mans treballaven assíduament, i el foc guspirejava ben viu. La llevadora era encesa com un dels tres ocupants del llegendari forn calent. Ja abans de les onze es convocà a dinar, però de moment només els criats que hom alimentava per endavant, encara que amb abundància, però hom estava content de poder alliberar-se'n, sobretot dels mossos.

La conversa dels qui erren asseguts davant la casa era poc animada, però no es paralizà del tot; abans de menjar, els pensaments de l'estómac interfereixen els de l'ànima, però com que ningú no vol que li notin aquest estat íntim, hom el dissimula amb paraules lentes sobre objectes sense importància. El sol ja es trobava en el zenit, quan finalment la llevadora,

amb la cara encesa, però la bata encara lluenta, sorgí per la porta i comunicà la notícia esperada per tots, que es podia menjar si tots els convidats eren presents. Però la majoria dels convidats encara no havien fet acte de presència i els missatges que s'havien emès ja feia estona, tornaven amb diferents respostes, com els mossos de l'Evangeli, amb la diferència que tots volien venir, però encara no en aquest moment. Un tenia obrers a casa, l'altre estava esperant gent, un altre encara havia d'anar a un lloc, però feien saber que no calia esperar-los i que podien començar a menjar sense ells. Aviat s'hagué decidit de seguir aquestes recomanacions, ja que si s'hagués hagut d'esperar tothom, això hauria pogut durar fins a l'hora de la lluna. La llevadora rondinava per ella que no hi havia res més absurd que aquesta manera de fer esperar la gent, ja que en el fons de llur cor a tots els hauria agradat d'estar aquí com més aviat millor, però no volien que ho notés ningú. Afegí que d'aquesta manera hom tenia la molèstia de mantenir-ho tot calent, que hom no sabia mai si n'hi hauria prou per tothom i que això no s'acabava mai.

Malgrat que la decisió de no esperar els absents fou adoptada ràpidament, costava prou de fer entrar els presents al menjador i de fer-los seure a taula, ja que ningú no volia ser el primer, ni per a una cosa, ni per a l'altra. Quan finalment tothom fou col·locat, portaren la sopa a taula, un bell brou de carn colorat i condimentat amb safrà i saturat fins al punt de no deixar veure el líquid amb el bell pa blanc que havia tallat l'àvia. Ara tothom es descobrí el cap, les mans s'ajuntaren, i cada un per ell, pregaren solemnement al Donador de tots els béns. Només ara tothom agafà lentament la seva cullera de planxa, la fregà amb les belles tovalles blanques i tastà la sopa, i molts declararen, que si poguessin menjar una sopa així cada dia, ja no desitjarien res més. Acabada la sopa, hom tornà a fregar les culleres amb les tovalles, les trenes es feien passar d'una persona a l'altra, cadascú en tallava la seva llesca, tot observant com estaven servint els guisats amb la salsa de safrà. Hi havia guisats de cervell, de xai i de fetge agre. Quan tothom n'hagué menjat prou, hom serví la carn de vedella disposada en altes piles sobre grans plats, trossos grassos, altres de secs, segons la preferència de cada u, mongetes seques acompanyades de trossos de peres cuites, cansalada ampla i talls d'esquena d'uns porcs de tres quintals, sucosos i alternativament blancs i vermells. Tot això s'anava succeint a poc a poc, i cada vegada que arribava un nou convidat, es tornava a servir-ho tot, començant per la sopa, i tots havien de començar allà mateix on ho havien fet els altres, sense que es perdonés ni un sol plat a ningú. Mentrestant Benz, el pare del nen, dispensava generosament el vi de les belles ampolles blanques que contenien una mesura i eren ricament ornamentades d'escuts i de sentències. Quan els braços se li feien curts, confiava la tasca a un dels convidats, incitant sempre tothom seriosament a beure, tot dient:

"Acabeu-lo, ha estat fet per beure", i quan la llevadora portava un plat, li oferia el seu got, i d'altres l'imitaven, de manera que si ella hagués volgut acceptar-ho cada vegada, a la cuina la cosa s'hauria acabat malament.

El padrí va haver d'empassar-se moltes ironies per no saber incitar més bé la padrina a la beguda; li deien que si no aprenia a trincar més bé, no trobaria mai cap muller. "Oh, és que Hans-Uli no en deu desitjar cap", exclamà finalment la padrina, "els fadrins d'avui dia tenen intencions ben diferents de les de casar-se, i la majoria ja ni s'ho poden pagar." "Hei!", contestà Hans-Uli, "és el que penso, també. Aquelles gandules que són la majoria de les noies d'avui es converteixen en mullers excessivament cares, ja que la majoria creuen que per ser una muller com cal no es necessita res més que un mocador de seda blava sobre el cap, guantets d'estiu i sabatetes de punt a l'hivern. Si a la quadra hi falten les vaques, malament, però això encara té solució; si en canvi un té una dona que us rebenta la casa i tota la propietat, ja l'heu vessada, aquesta l'heu de guardar. Per tant val més pensar en altres coses que no pas en el casament i deixar que les noies siguin noies."

"Sí, sí, tens tota la raó", digué el padrí gran, un home petit, poc vistós, amb vestits sobris, que era molt considerat i que es solia tractar de cosí, car no tenia fills, però en canvi disposava d'una masia pagada i la renda d'uns cent mil francs suïssos, "sí, tens tota la raó", deia, "les dones ja no valen res. No diré que no se'n pot trobar alguna de tant en tant que sap portar una casa, però d'aquestes no n'hi ha gaires. No pensen en res més que a divertir-se i lluir-se, es vesteixen com paons, presumeixen com cigonyes i si mai se les fa treballar una mitja jornada, es queixen tres dies seguits de migranya i es queden 4 dies al llit, abans de recuperar-se. Quan festejava la meva muller, allò encara era diferent, encara no s'havia de témer d'ensopegar una boja o àdhuc una diablessa casolana en comptes d'una bona mare de família."

"Hei, hei, padrí Uli ", digué la padrina que ja feia estona que tenia ganes d'agafar la paraula, "hom podria pensar que només en la teva època hi havia noies de pagès com cal. El que passa és que no les coneixes i ja no et fixes en les noies joves, cosa que convé a un home de la teva edat. Però encara n'hi ha de tan dignes com llavors, quan la teva muller era jove. No vull elogiar-me, però el meu pare ha dit diverses vegades, que si anava fent així, aviat no podré envejar res més a la meva difunta mare, i la meva mare fou una dona molt ben considerada. El meu pare encara no havia portat mai uns porcs tan grassos al mercat com l'any passat. El carnisser li va dir més d'una vegada, que li agradaria veure la noia que els havia engreixats. Però els nois d'avui dia sí que són problemàtics: fumar, estar-se a la fonda, portar les gorres blanques inclinades cap a un costat i obrir els ulls com portals, no faltar a cap partida de bitlles o de tir, seguir totes les noies de mala fama, vet aquí el que saben fer. Però si un d'ells ha

de munyir una vaca o llaurar un camp, ja és un altre problema i si els donen un tros de fusta perquè la treballin, són tan incapaços de fer-ho com un senyor o inclús com un escrivent. Ja m'he jurat més d'una vegada que no volia cap marit, si no estava ben segura que és una persona com cal, i encara que de tant en tant algun d'ells es converteix en un bon pagès, això encara no vol dir res sobre la mena de marit que serà."

Aleshores els altres rigueren molt, es mofaren de la noia i li feren pujar la sang a la cara, preguntant-li què li semblava, quant de temps s'havia de posar a prova un home per saber quina mena de marit serà.

Tot rient i bromejant menjaven molta carn, i tampoc no deixaven en pau les peres cuites i finalment el padrí gran digué: "Em sembla que de moment haurem menjat prou i hauríem de deixar la taula per a una estona, les cames es posen ben rígides sota la taula i una pipa no es gaudeix mai millor que després d'haver menjat carn." Aquest consell fou aplaudit malgrat les objeccions dels amfitrions que al·legaven que acabat costaria molt de tornar a reunir tothom al voltant de la taula. "No et preocupis, tia," digué el cosí, " si poses quelcom bo sobre la taula, ens hi tornarem a asseure amb poques dificultats, i si ens belluguem un xic, menjarem d'allò amb més bona gana.

Els homes donaven un volt per les quadres, donaven un cop d'ull per la granja per veure si encara quedaven fems de l'any passat, alabaven la bella herba i inspeccionaven els arbres, per veure quins resultats se'n podia esperar.

Sota un dels arbres encara florits, el cosí s'aturà i digué: "Aquí estarem més bé que enlloc més per seure i encendre una pipa, s'està ben fresc i quan les dones hagin servit una altra cosa bona, serem a la vora."

Aviat se'ls hi ajuntà la padrina, que havia examinat l'hort junt amb les altres dones. Aquestes seguien l'exemple de la padrina i una després de l'altra segueren sobre l'herba, anant amb compte d'apartar els bells vestits, en canvi exposant les combinacions amb les vores de color vermell clar al perill de guardar un record de l'herba verda.

L'arbre a la vora del qual es reunia tota la colla era situat més amunt de la casa, al suau començament del pendent. El panorama era dominat per la bella casa blanca. Per sobre la casa la vista podia viatjar fins al marge oposat de la vall, pel cim de diverses masies boniques i riques, i perdre's en els turons verds i les valls fosques.

"Tens una casa ferma i tot està molt ben arreglat," digué el cosí, "ara esteu ben allotjats i teniu espai per a tot; jo no podia entendre mai, que un podia anar vivint en una casa tan inadequada, tenint prou diners i prou fusta per construir, com ara vosaltres." "No m'ofenguis, cosí," digué l'avi, "de les dues coses no me'n sobren; fora d'això la construcció és un assumpte desagradable, sempre se sap molt bé com començar, però mai

com s'acabarà, i a vegades hom troba un imprevist o l'altre i a vegades hi ha un destorb o un altre, en cada lloc d'una altra classe."

"A mi m'agrada molt aquesta casa," digué una de les dones, "ja fa temps que ens en convindria una de nova, però ens espanta el cost. Quan vingui el meu home, li faré mirar bé aquesta, em sembla que si poguéssim tenir una casa així, jo estaria al cel. Però permeteu-me que us pregunti, no us ho agafeu malament, ¿per què al costat de la primera finestra hi ha aquest cairat lleig i negre, que no lliga gens amb la resta de la casa?" L'avi féu una cara enutjada, xuclà més intensament la seva pipa i finalment declarà que havia faltat fusta en el moment de la construcció i que en trobar cap altre substitut immediatament, s'havien aprofitat unes fustes de la casa vella, per guanyar temps. "Però," contestà la dona, "aquesta bigueta a més era massa curta i s'hi han afegit trossos a dalt i a baix, i qualsevol veí us hauria cedit un tros nou i enter de bon grat." "Bé, és que no hi havíem pensat i tampoc no podíem amoïnar els nostres veïns cada moment, ja ens havien ajudat prou amb fustes i amb transports," respongué l'ancià.

"Escolta, avi," va dir el cosí, "no busquis defugis, digues la veritat i aclareix-nos-ho tot. Jo he sentit molts rumors al respecte, però mai no m'he assabentat de la veritat. Aquesta ocasió s'hi prestaria tan bé..., fins que les dones hagin preparat el rostit ens faries passar l'estona distretament. Doncs explica'ns la veritat." L'avi encara buscà moltes escapatòries abans de conformar-s'hi; però el cosí i les dones no afluixaven fins que finalment prometé de contar-los-ho tot, però sota la condició que guardessin per a ells el relat que els anava a fer, i no en parlessin a ningú, ja que opinava que molta gent podria agafar temor a la casa i que no volia fer pas cap mala jugada a la seva família en els seus vells dies.

"Sempre quan contemplo aquesta biga," començà el venerable vell, "m'estranyo de com era possible que des del llunyà Orient, d'on diuen que prové la Humanitat, l'home hagi arribat fins aquí, i hagi trobat aquest racó en aquesta vall estreta, i solo pensar en tots els sofriments que deuen haver suportat els qui hagin estat desallotjats i foragitats, fins a venir a raure aquí, i de quina mena de gent es deu haver tractat. He investigat molt sobre el respecte, però no he esbrinat res, fora que aquesta regió havia estat habitada ja molt aviat, és més, que Sumiswald havia estat una ciutat ja abans de la naixença de Nostre Senyor; però això no consta enlloc. El que se sap segur, és que el castell situat al lloc de l'actual hospital, ja feia més de sis-cents anys que existia, i probablement aquí ja hi havia una casa que juntament amb tota la seva rogalia depenia d'ell i havien de pagar-li el delme i el terratge i els feien prestar treballs forçats, sí, àdhuc les persones eren serfs

i mancaven de drets propis com els que actualment gaudeixen tots els majors d'edat. La sort d'aquells serfs era molt desigual, i uns servidors que gaudien d'una existència força tolerable convivia amb uns altres que foren oprimits de manera gairebé insuportable, i que àdhuc veien llurs dies en perill. La seva situació depenia dels seus respectius senyors, que eren molt diferents entre ells; però gairebé tots ells eren mestres incondicionals dels seus súbdits, que no disposaven de ningú a qui haguessin pogut adreçar eficaçment llurs queixes. Sembla que els súbdits que pertanyien a aquest castell en aquella època tenien una fortuna més inhumana que els pertanyents a la majoria dels altres castells. Els altres castells majoritàriament eren possessions familiars i s'heretaven de pare a fill, de manera que el senyor solia conèixer els súbdits des de la seva joventut, i més que un senyor a vegades era com un pare per a la seva gent. Aquest castell, en canvi, passà aviat a mans d'uns cavallers que hom motejava "els alemanys", i al qui manava aquí li deien "el comanador". Aquests caps anaven canviant, i tan aviat n'hi havia un de Saxònia, tan aviat un altre de Suàbia; d'aquesta manera no es podia formar cap mena de vincle amb el poble, i cada un importava els costums del seu país.

En aquella època, la tasca d'aquests cavallers era de combatre els pagans a Polònia i a Prússia, i malgrat llur categoria de cavallers religiosos, estaven acostumats gairebé a una vida pagana i a tractar les altres persones com si no hi hagués cap Déu al Cel, i quan tornaven a casa, s'anaven comportant segons els costums adquirits en el país dels pagans i menaven la vida corresponent, car els qui s'estimaven més viure alegrement a l'ombra de les lluites sanguinàries en terres salvatges, o bé aquells altres que havien de curar les seves ferides i fortificar el seu cos, anaven a parar a les finques que posseïa l'orde, com s'anomenava la societat dels cavallers, a Alemanya i a Suïssa, i cada un feia el que li donava la gana. Un dels més salvatges sembla que fou Hans von Stoffeln, originari de Suàbia, i sembla que és sota el seu mandat que es van esdevenir els fets que em demaneu d'explicar-vos, i que en la nostra família s'han anat transmetent de pare a fill.

Aquest Hans von Stoffeln tingué l'acudit de construir un gran castell, allà darrera sobre el turó del Bärhegen; el castell era situat en aquell mateix indret, on encara avui, quan es prepara un temporal, es poden veure els fantasmes del castell, remenant els seus tresors. Normalment els cavallers solien edificar llurs castells a la vora de les carreteres, com es fa amb les fondes avui dia, en els dos casos per poder desvalisar més fàcilment la gent, encara que no de la mateixa manera. Ignorem la raó que tenia el cavaller

per voler tenir un castell sobre aquell turó, en aquest paratge desert. N'hi ha prou amb el fet que ho va decidir, i els pagesos que pertanyien al seu domini l'havien d'edificar. El cavaller no es preocupava pas per cap de les necessitats imposades per l'estació de l'any, com ara per la sega del fenc, la collita o la sembra. Tants i tants carruatges s'havien de conduir, tantes i tantes mans havien de treballar, a tal i tal moment l'última teula havia de ser col·locada, l'últim clau clavat. Amb tot això no regalava ni un sol delme, ni el terratge d'una sola mesura, ni un pollastre de carnaval, ni tan sols un ou de carnaval; no coneixia la misericòrdia ni les necessitats de la gent pobra. Els animava de manera pagana amb cops i amenaces, i si l'un o l'altre es cansava, es movia més a poc a poc o inclús volia descansar un xic, se n'ocupava l'agutzil a cops de fuet i no es perdonaven ni la vellesa ni la debilitat. Quan els salvatges cavallers estigueren allà dalt, es divertien sentint petar el fuet, i fora d'això feien moltes males jugades als obrers. Si els podien doblar la feina malèvolament, no se n'estaven i gaudien en veure llur angoixa, llur suor.

Finalment es va acabar el castell, amb unes muralles d'un gruix de cinc colzades, ningú no sabia quina finalitat tenia, allà dalt, però ja que l'hi havien volgut, els pagesos estaven molt satisfets que hi fos, que l'últim clau fos clavat, l'última teula col·locada.

S'eixugaren la suor del front, contemplaren llurs possessions amb els cors oprimits, veieren sospirant l'endarreriment que els havia causat la construcció del maleït edifici. Però ja que malgrat tot tenien un llarg estiu per davant i Déu sobre ells, es tornaven a animar i empenyeren vigorosament la llaura tot consolant les dones i els infants que havien patit molta gana i pels quals la feina representava un nou turment.

Però tan bon punt havien començat a llaurar llurs camps, els arribà la notícia, que tots els pagesos eren convocats a presentar-se al castell de Sumiswald, un vespre, a una hora determinada. Temien i esperaven alhora. Per descomptat, encara no els havia arribat res de bo dels actuals habitants del castell, sinó exclusivament maldat i crueltat, però els semblà lògic que els senyors els oferissin alguna compensació pels treballs forçats insòlits que havien portat a terme, i com que tenien aquest pensament, molts creien que també els senyors devien pensar d'aquesta manera, i que aquell vespre els farien algun obsequi o els anunciarien la concessió d'algun descompte.

Aquell vespre van acudir puntuals al castell, amb el cor preocupat, però els feren esperar llarga estona, exposats a les

mofes dels criats. Aquests criats també havien estat al país dels pagans. D'altra banda devia passar el mateix que avui dia, que cada criat senyorial de poca categoria creu tenir el dret de menysprear uns pagesos establerts i de burlar-se d'ells.

Finalment els feren entrar a la sala dels cavallers; davant d'ells s'obrí la porta pesada; a dintre els cavallers de pell fosca eren reunits al voltant de la taula feixuga de roure, a llurs peus uns gossos terribles i al cap de taula seia en von Stoffeln, un home enorme d'aspecte salvatge, que tenia un cap com una mesura de Berna doble, feia uns ulls com unes rodes de llaura i lluïa una barba com la melena d'un lleó vell. Cap d'ells no s'atreví a entrar primer, tots empaitaven llur veí. Aleshores els cavallers es posaren a riure amb tanta violència, que el vi esquitxà per sobre les gerres i els gossos es precipitaren salvatgement, car quan veuen membres tremolants i excitats, es pensen que fan part d'un animal que han de caçar. Els pagesos eren dominats per un sentiment d'angoixa i anhelaven poder tornar a estar-se a casa i cada un intentà amagar-se darrera els altres. Quan finalment els gossos i els cavallers callaren, el von Stoffeln aixecà la seva veu que ressonava com de dins un roure de cent anys. "El meu castell s'ha acabat, però encara falta una cosa, estem arribant a l'estiu i allà dalt no hi ha cap passeig ombrós. En un mes me n'haureu de plantar un, haureu d'agafar cent faigs grans del Múnneberg, amb branques i arrels, i mels haureu de plantar a Bärhegen, i si arribés a faltar un sol faig, m'ho expiareu amb els vostres béns i la vostra sang. A baix teniu beguda i de què berenar, però demà vull veure el primer faig plantat a dalt a Bärhegen."

En sentir a parlar de beguda i menjar, un d'ells es figurà que el cavaller era clement i de bon humor, i es posà a parlar de la seva feina indispensable, de la gana que patien les dones i els infants i de l'hivern, que es prestava més bé a la plantació dels arbres. Aleshores el cap del cavaller començà d'inflar-se gradualment de còlera i la seva veu retrunyí com el tro entre les roques: "Si mostro clemència, us poseu insolents. Si a Polònia un no té res més que la seva vida, us besa els peus; aquí teniu mainada, bestiar i cases i no en feu mai prou. Però ja us ensenyaré l'obediència i la modèstia, tan segur com em dic von Stoffeln, i si d'aquí a un mes els cent faigs no són plantats allà dalt, us faré apallissar fins que no quedi un sol bocí enter de vosaltres, i les dones i la mainada els llençaré als gossos!"

Ara ningú no gosà contestar i tampoc no tenien ganes de menjar ni de beure. Tan bon punt els van acomiadar furiosament, es precipitaren cap a la porta i a tots els hauria agradat sortir el

primer, i de lluny els perseguia la veu tronant del cavaller, les rialles dels altres, les mofes dels criats, els udols dels gossos.

Passat el revolt del camí, quan ja no podien ésser vistos des del castell, van seure a la vora del camí i es posaren a plorar amargament; cap d'ells no trobà una paraula de consol per als seus companys i cap d'ells no disposava de la valentia necessària per desenvolupar una bona ira, car la misèria i la pena els havien anihilat el coratge, de manera que ja no disposaven de força suficient per la ira, tot just els en quedava prou per a lamentar-se. Es veurien obligats a transportar els faigs amb totes les seves arrels i branques per un camí salvatge de tres hores d'extensió, pujant l'encinglerada muntanya, i al costat d'aquella muntanya hi creixien bells faigs amb abundància, i aquests els havien de deixar. En un mes, l'obra s'havia d'haver acabat, estarien obligats a transportar arbres a un ritme de tres arbres durant dos i quatre el tercer dia, a través de la llarga vall, pujant la muntanya abrupta, ajudats per llur bestiar extenuat. I a més era l'època de la lluna de maig, quan els pagesos s'han de dedicar als camps, i gairebé no poden deixar la feina ni de dia ni de nit, si volen tenir el pa i els aliments per a l'hivern assegurats.

Mentre anaven plorant desconsoladament, i cap d'ells no gosà mirar l'altre en la seva pena, puix que ja estaven ofegats per la seva pròpia, i que cap d'ell no gosà anar-se'n a casa amb la mala notícia, a transmetre la pena a la dona i als fills, de sobte aparegué davant d'ells un caçador verd, alt i prim. Sobre el seu barret insolent s'hi balancejava una ploma d'au vermella, en la cara vermella hi lluïa una barba vermella i entre el nas corbat i el mentó s'obrí una boca gairebé invisible, com una cova sota unes roques sobreplomades, i preguntà: "Què us passa, bona gent, que us estigieu asseguts aquí tot plorant que sembla que hagin de saltar les pedres del terra i les branques dels arbres?" Dues voltes formulà la pregunta, i dues voltes es quedà sense resposta.

Aleshores la cara negra de l'home verd s'ennegrí més encara, la barba se li tornà més vermella i semblava guspirejar i espurnejar com el foc de la llenya de l'avet; la seva boca es posà punxeguda com una fletxa, s'obrí i preguntà dolçament i suaument: "Ei, bona gent, de què us serveix, de quedar-vos asseguts aquí plorant? Podríeu anar plorant fins a desencadenar un nou diluvi, o fins que els vostres clams fessin saltar les estrelles del cel; però això certament us ajudaria de ben poca cosa. Però si una persona us pregunta què us està passant, una persona ben intencionada que potser us podria ajudar, en lloc de plorar hauríeu de respondre, això us seria molt més útil." Aleshores un home ancià bellugà el

seu cap blanc tot dient: "No us ho agafeu malament, però el motiu dels nostres plors no ens el pot eliminar cap caçador, i quan el cor s'ha lliurat a les lamentacions, ja no deixa lloc a les paraules."

Aleshores l'home verd bellugà la seva cara punxeguda i digué: "Avi, no parleu pas malament, però no teniu pas raó. En colpejar qualsevol cosa, un roc o un arbre, allò emet un so, es queixa. També l'home s'ha de queixar, s'ha de queixar de tot, s'ha de queixar al primer que trobi, ja que potser aquest el podrà ajudar. Jo només sóc un caçador, però qui sap si a casa no tinc un bon carruatge, per traginar llenya i rocs, o faigs i avets?"

La paraula "carruatge" colpejà els pobres pagesos en els seus cors i féu sorgir una nova espurna d'esperança; tots els ulls miraven cap a l'home verd i el vell obrí la boca més que mai, tot dient: "No sempre és raonable contar els problemes al primer vingut; però ja que se us nota que sou ben intencionat i que potser ens podríeu ajudar, us ho explicaré tot: durant més de dos anys l'edificació del castell ens va fer patir molt; no hi ha ni una sola llar en tota la regió que no sigui amargament freturosa. Ara que pensàvem poder respirar lliurement, que finalment teníem les mans lliures per a la nostra feina, i que havíem començat de llaurar els nostres camps amb ànims, ara mateix el "comanador" ens acaba de donar l'ordre de plantar un passeig ombrós davant el castell nou, amb faigs crescuts en el Mүнneholz, en un mes. No sabem com realitzar aquesta tasca amb tan poc temps, amb el nostre bestiar extenuat, i encara que ho poguéssim aconseguir, de què ens ajudaria? No tindrem temps de plantar res, i acabat ens haurem de morir de gana, si la feina feixuga no ens mata abans. No gosem dur aquesta nova a casa nostra, no voldríem afegir aquesta nova calamitat a la vella misèria."

Aleshores l'home verd posà una cara de compassió, aixecà la mà envers el castell amb gest amenaçador, tot invocant un sever càstig contra aquest despotisme. Afirmà que els ajudaria. El seu carruatge, que no tenia equivalent en tot el país, els transportaria tots els faigs des del pendent de l'església de l'altra banda de Sumiswald, fins a Bärhegen, per fer-los un favor, en manifestació de protesta contra els cavallers i a canvi d'una modesta paga.

Els pobres homes escoltaven amb més atenció en sentir aquesta oferta inesperada. Si s'avinguessin sobre la paga, estarien salvats, ja que podrien portar els faigs fins al pendent de l'església sense haver de negligir la feina dels camps i sense matar-s'hi. Per tant el vell proposà: "Digue'ns el preu que demanes, a fi que poguem cloure el tracte." L'home verd posà una cara astuta; la seva cara crepitava, els seus ulls brillaven com els

d'una serp, i una rialla sinistra dominà les comissures dels seus llavis, quan digué: "Tal com us ho he dit, no demano pas gaire cosa, tan sols un nen sense batejar."

La frase penetrà en els homes com un llamp, els obrí els ulls i es dispersaren com el segó exposat a una ventada. Aleshores l'home verd esclatà en una rialla, que feia amagar-se els peixos de la riera, els ocells buscaren la tofa, la ploma del barret es balancejà sinistrament, i la barba es mogué amunt i avall.

"Penseu-vos-hi bé, o feu-vos aconsellar per les vostres mullers, la tercera nit em tornareu a trobar aquí!" cridà l'home verd amb veu estrident, de forma que les paraules quedaren gravades en les orelles dels fugitius, com les fletxes amb ganxo que queden enganxades en la carn.

Pàl·lids i tremolant en les seves ànimes i els seus cossos, els homes es precipitaren cap a casa. Cap d'ells no mirava els altres, cap d'ells no hauria girat el cap, ni per tots els béns del món. Quan els homes trasbalsats arribaren a les seves cases com uns coloms que tornen al seu colomar perseguits per una au de rapinya, el terror penetrà amb ells en totes les llars, i tots tremolaven per la notícia que havia esverat talment els homes.

Plenes de curiositat, les dones anaren seguint els seus homes fins que els ensopegaren en un lloc on podien discutir sense ser destorbats. Cada un havia d'explicar a la seva dona el que els havien comunicat al castell, i les dones reaccionaven amb ira i amb malediccions; havien d'explicar qui havien trobat pel camí i quin tracte els havia ofert. Aleshores les dones foren envaïdes d'una por indescriptible i les lamentacions inundaren tota la vall i les muntanyes, i a cada dona li semblava que era el seu propi fill que havia demanat el malvat. Una sola no participava dels laments de les altres. Aquella era una dona terriblement enèrgica, segons diuen era oriünda de Lindau, i havia viscut aquí en aquesta casa. Els seus ulls negres tenien un aspecte salvatge i no temia gaire ni Déu ni els homes. Ja s'havia enfadat perquè els homes no havien rebutjat categòricament les exigències del cavaller; afirmà que si ella hagués estat present, ja li hauria fet canviar de parer. Quan s'assabentà de l'aparició de l'home verd, de l'oferta que els hi havia fet i de la fugida dels homes, s'enfadà de debò, els renyà per llur covardia i per no haver tractat l'home verd amb més audàcia, ja que potser també s'hauria donat per satisfet amb una paga més modesta, i també opinà que en tractar-se de feina en profit del castell, les seves ànimes no en quedarien perjudicades, si l'efectués el diable. S'enrabià de no haver-hi estat present, encara que només fos per haver vist el diable d'una vegada i per saber,

quin aspecte tenia. Així doncs, aquella dona no plorava, sinó que descarregava la seva ira en dures paraules contra el seu propi marit i contra tots els altres homes.

L'endemà, quan els crits de dolor havien quedat reduïts a uns sanglots silenciosos, els homes es reuniren per buscar una solució a la seva situació, però no en trobaven cap. Al principi consideraven la possibilitat de suplicar de nou al cavaller, però ningú no s'oferí per anar-hi, ja que ningú no es volia jugar la pell. Un d'ells volia enviar-hi les dones i els infants amb laments i plors, però callà de seguida quan les dones agafaren la paraula, car ja aleshores les dones eren a la vora, quan els homes es reunien en consell. No trobaven cap altra solució que la d'intentar d'obeir; volien fer celebrar misses, per guanyar-se els socors de Déu, volien suplicar a uns veïns que els hi ajudessin a la nit i d'amagat, ja que els seus senyors no els haurien pas autoritzat una ajuda manifesta, es volien distribuir la feina, de manera que la meitat d'ells treballarien amb els faigs, mentre que els altres sembrarien avena i atendrien el bestiar. D'aquesta manera, i amb l'ajuda de Déu esperaven poder transportar diàriament tres faigs a Bärhegen; ningú no esmentà el diable, però la història no registra si ningú pensava en ell.

S'organitzaven, preparaven les eines, i el primer dia de maig els homes es reuniren al Münneberg i començaren la feina amb coratge i serenitat. Havien d'excavar una llarga rasa circular a tot el voltant del tronc, anant amb compte de no ferir les arrels, i acabat havien d'ajeure amb molta cura els arbres sense ferir-los. Ja aviat de matí tenien tres faigs a punt d'ésser transportats, ja que els volien tragar sempre de tres en tres de tal manera que durant el viatge es podien ajudar amb la força de llurs braços i amb el bestiar. Però el sol ja es trobava en el zenit i encara no havien aconseguit treure els tres faigs del bosc, i quan el sol ja s'estava amagant darrera les muntanyes, encara no havien deixat Sumiswald. L'endemà tot just es trobaven al peu de la muntanya, sobre la qual hi havia edificat el castell, i on s'havien de plantar els faigs. Era com si una mala estrella exercís el seu poder malèfic sobre ells. Els succeïa un infortuni darrera l'altre: els carruatges es desfeien, els cotxes es trencaven, els cavalls i els bous queien o no obeïen. El segon dia encara era pitjor. Desgràcies noves portaven molèsties noves, els pobres pagesos panteixaven sota la seva feina ininterrompuda i encara no havia arribat cap dels tres primers faigs al seu destí, i encara no se n'havia pogut treure cap més de Sumiswald.

El von Stoffeln anava renegant i maleint; a mesura que anava renegant i maleint, el poder de l'estrella malèfica s'anava incrementant i el bestiar s'anava posant més i més difícil. Els altres cavallers reien i es mofaven tot alegrant-se molt de la nerviositat dels pagesos i de la ira del von Stoffeln. Ells s'havien burlat del castell nou del von Stoffeln sobre el cim calb d'aquella muntanya; aleshores ell havia jurat que en un mes hi hauria un bell passeig frondós allà dalt. Vet aquí la causa de la seva ira, de les rialles dels cavallers, dels plors dels pagesos.

Aquests foren presos d'un terrible abatiment, ja que no disposaven ni d'un carruatge enter, ni d'un carro intacte, i en dos dies no havien pogut emplaçar ni tres faigs, i tenien totes les forces gastades.

Ja havia caigut la nit, uns núvols s'aixecaven en el cel i els primers llamps d'aquell any entretallaven la fosca. Els homes s'havien assegut a la vora del camí, en el mateix revolt on havien segut tres dies abans, però no se n'adonaven. Hi havia el pagès del Hornbach, el marit de la de Lindau, amb dos criats i uns altres homes. Aquí es disposaven a esperar els faigs que s'havien de dur a Sumiswald, tot meditant tranquil·lament sobre llur misèria i deixant descansar els seus membres esgotats.

De sobte una dona amb un gran cistell sobre el cap s'apropà tan ràpidament que gairebé es sentí un xiulet, com el xiulet que emet el vent quan s'escapa d'una cambra. Era Cristina, la de Lindau, la muller del pagès del Hornbach, que l'havia coneguda un dia que acompanyava el seu senyor en una croada. No era de la mena de dones que estan contentes de poder estar-se per casa, d'enllestir tranquil·lament les seves feines i que no es preocupen de res més que de la casa i dels fills. Cristina volia saber què s'estava planejant, i quan es feien les coses sense considerar els seus consells, havia de sortir tot malament, segons ella.

Aquest era el motiu pel qual no havia enviat cap criada per a portar el menjar al homes, sinó que havia carregat el feixuc cistell sobre el seu propi cap i havia anat buscant durant molt de temps els homes en va; els ho va retreure amb amargues paraules, tan bon punt els va haver trobat. Tot parlant no romania ociosa, aquesta dona encara era de les que saben enraonar i treballar alhora. Posà el cistell a terra, descobrí l'olla amb les farinetes d'avena, disposà el pa i el formatge, ficà una cullera en les farinetes d'avena per al seu marit i una altra per al criat, tot invitant els altres, que encara no tenien menjar. Aleshores s'informà sobre la feina del dia i sobre la que s'havia portat a terme en els dos primers. Però els homes s'havien quedat sense ni gana ni

paraules, i cap d'ells no agafava la seva cullera i ningú la informà. Només un petit criat frívol, a qui no importava si plovia o si feia sol durant la collita i per a qui només tenia importància que l'any anava passant, que li donessin menjar cada dia i li paguessin el seu sou, aquest criat agafà la cullera i orientà Cristina sobre el fet que encara no s'havia plantat ni un sol faig i que les coses anaven com si estiguessin tots embruixats.

Aleshores la de Lindau renyà els homes dient que això eren tot quimeres, que els homes no tenien més valor que unes parteres i que no era alternant la feina amb els plors, seient a la vora del camí i lamentant-se que s'arribaria a portar els faigs a Bärhegen. Digué que ja els estaria bé que els cavallers descarreguessin la seva ira contra ells, però que pel bé de les dones i dels infants les coses s'havien de portar d'una altra manera. De sobte una mà llarga i negra aparegué per sobre de l'espatlla de la dona i una veu estrident exclamà: "Sí, aquesta té tota la raó!" I entre ells s'erigí l'home verd amb un somriure sardònic, i la ploma vermella es balancejà alegrement sobre el seu barret. Els homes, esverats, s'aixecaren d'un salt i fugiren pendent amunt com el segó empès per una ventada.

Només Cristina, la de Lindau, no va poder fugir, i experimentà la situació de veure el diable en carn i ossos quan hom l'evoca. Es quedà com clavada a terra, els ulls fits en la barba vermella que es balancejava amunt i avall en la cara negra. L'home verd engegà unes rialles estridents darrera els homes, però contemplà Cristina amb ulls tendres i li agafà la mà amb cortesia. Cristina la volia retirar però ja no podia fugir de les urpes de l'home verd i experimentà la sensació de carn xiulant entre unes pinces oreneta. I el diable pronuncià unes belles paraules, al ritme de les quals la seva barba es balancejava lascivament. "Ja feia temps que no havia vist una femella tan bonica, " digué, "se me n'alegra el cor; a més m'agrada que siguin valentes, i les que més m'agraden són precisament les que gosen quedar quietes, quan els homes fugen." A mesura que anava parlant, Cristina li anava perdent la por. Pensava que amb aquest personatge s'hi podia enraonar i que no hi havia cap motiu per fugir, ja que n'havia vist d'altres de molt més fastigosos. Anava teixint el següent pensament: "Amb aquest es podria fer un bon tracte, i si un sap parlar bé amb ell, finalment consentirà a fer-nos un favor, i potser àdhuc se'l podria enganyar com a un home qualsevol." "No entenc —continuà el diable— per què els homes em tenen tant de temor, ja que només vull el bé de tothom, però si es porten tan malament amb mi, la gent no s'ha d'estranyar si no sempre faig el que més els

agradaria." Aleshores Cristina es decidí i observà que també tenia una manera d'espantar terriblement la gent. Li preguntà per què havia de demanar un infant sense batejar, havent pogut demanar una altra paga, i que aquesta despertava la suspicàcia de la gent, ja que un nen sempre era un ser humà i que cap cristià no li'n confiaria mai cap sense batejar. "Aquesta és la paga a la qual estic acostumat, per una altra no treballo; a qui li importa un nen que encara no coneix ningú? □s quan són petits que fa menys pena de desfer-se'n, perquè encara no han estat motiu ni d'alegries ni de problemes. I més joves que siguin, més m'agraden, car més aviat que pugui educar un nen a la meua manera, més èxit tindrè, però per a tal fi no necessito el baptisme i no en vull saber res." Aleshores Cristina s'adonà que no es conformaria amb cap altra paga, però anava alimentant el pensament, que aquest hauria de ser l'únic que no es deixaria estafar.

Així doncs digué: "Si algú vol guanyar quelcom s'ha de conformar amb el sou que li poden pagar; nosaltres, però, no tenim cap infant sense batejar en cap casa i tampoc no n'hi haurà cap en un mes, temps en el qual els faigs hauran d'estar plantats." L'home verd, tot bellugadís, contestà amb cortesia: "No demano pas el nen anticipadament. Si em prometeu de lliurar-me el primer que hagi de néixer, ja estic content." Això agradà molt a Cristina. Sabia que properament no naixeria cap infant en tota la regió dels seus senyors. Un cop que el diable hagués complert la seva promesa i que els faigs estiguessin plantats, ja no els caldria lliurar res a canvi, ni un nen, ni tampoc una altra cosa; es tractaria de fer celebrar misses per tenir protecció i poder-li plantar cara, i ja es podrien mofar tranquil·lament de l'home verd, pensà Cristina. Donà cordialment les gràcies pel bon oferiment i digué que ja s'ho pensaria i que en parlaria amb els homes. "Ep," digué l'home verd, "ja no queda temps ni per reflexionar, ni per parlar. Us he convocat per a avui, i és ara mateix que vull la resposta; encara tinc feina en molts llocs i no estic a la vostra exclusiva disposició. M'has de dir que sí o que no, acabat ja no vull sentir a parlar més de tot l'afer." Cristina intentà buscar evasives, ja que no li feia cap gràcia de fer-se responsable tota sola del pacte, inclús intentà fer jugar el seu poder de seducció, a fi d'obtenir una pròrroga, però l'home verd no hi estava disposat i no vacil·là. "Ara o mai," li digué. Prometé de portar tots els faigs a dalt a Bärhegen que poguessin deixar a baix del pendent de l'església abans de mitjanit, a canvi d'un sol nen sense batejar. "Apa, noia, no t'hi pensis més," li digué tot amanyagant-li dolçament la galta. Malgrat tot el cor de Cristina

bategà vigorosament, i s'hauria estimat molt més poder embolicar-hi els homes, ja tan sols per poder imputar-los la culpa a ells, més endavant. Però el temps urgia, no hi havia cap home a la vora que hagués pogut servir de cap de turc, i no l'abandonava la creença que ella era més astuta que l'home verd, i que ja trobaria un sistema més endavant que li permetria de desfer-se'n amb sorna. En conseqüència Cristina digué que pel que li feia a ella, ja hi estava d'acord, però que si més endavant els homes no hi consentien, ella no en volia pas tenir la culpa i rebre pels altres. El diable li contestà que es donava per satisfet de sobres amb la promesa de fer el que podia. Aleshores Cristina s'estremí de cos i d'ànima, ja que havia arribat el terrible moment de firmar el pacte amb sang, amb la seva pròpia sang. Però el diable li facilità considerablement la tasca, dient que a les dones boniques no els exigia mai cap firma, sinó que s'acontentava amb un petó. Acte seguit posà la seva boca en punta i l'apropà a la cara de Cristina, que no podia fugir i es quedava com clavada a terra, rígida i immòbil. La boca punxeguda tocà la cara de Cristina, que experimentà la sensació del foc d'un ferro roent i punxegut penetrant-li els ossos fins al moll, igual que el cos i l'ànima, i un llamp de color groc caigué entre ells deixant veure a Cristina la cara diabòlica de l'home verd desfigurada de plaer, i els embolcallà un tro que semblà que el cel hagués esclatat.

L'home verd havia desaparegut, i Cristina estava com petrificada, com si els seus peus haguessin quedat profundament arrelats a terra en aquest terrible moment. Finalment recuperà el domini sobre els seus membres, però en les seves entranyes sentí un bronzir un bramul, com el d'un es enorme masses d'aigua que es precipiten en un gran abisme obscur després d'haver traspassat unes roques altíssimes. I de la mateixa manera que hom no sent la seva pròpia veu enmig del bram de les aigües, Cristina no percebia els seus propis pensaments enmig del bram de la seva ànima. Maquinalment es precipità muntanya amunt, i amb furor creixent sentia una cremor a la galta, en el lloc on l'havia tocada la boca de l'home verd; la fregava i la rentava, però la cremor no disminuïa.

La nit era esfereïdora. En els aires, fins al fons dels abismes ressonaven udols i fragors, semblava que els esperits de la nit celebressin unes noces en els núvols negres, que els vents acompanyessin els seus balls macabres amb música salvatge, que els llamps fessin de torxes i el tro de benedicció nupcial. Mai no s'havia viscut una nit així en aquesta època de l'any.

En la fosca vall de muntanya una multitud s'estava aplegant als voltants d'una casa monumental i molts buscaven refugi sota la seva teulada protectora. En circumstàncies normals, durant els temporals els pagesos són empesos cap a les seves pròpies llars per la por de perdre els seus béns, que van vigilant durant tota la tempesta. Però ara l'angoixa comuna dominava la por de la tempesta. Es aquesta misèria que els induí a reunir-se en una mateixa casa, davant la qual havien de passar tots els qui el tràmpol havia foragitat del Münneberg, com els que havien fugit de Bärhegen. Oblidant els horrors de la nit per la profunditat de la pròpia misèria, hom els sentia lamentar-se i queixar-se de la seva mala sort. El furor dels elements s'havia agregat a la seva desgràcia, molts cavalls i bous s'havien esporuguit, i en la seva inconsciència havien destruït alguns carros, s'havien precipitat per sobre les roques, i uns dolors violents feien gemegar els greument ferits; d'altres cridaven a veu viva mentre que els curaven i els embenaven els membres destrossats.

Presos d'un pànic terrible també s'afegien a aquesta concentració de misèria els qui havien vist l'home verd, i comentaven tot tremolant l'aparició repetida. Amb esgarrifances la multitud s'assabentava del que relataven els homes, i els qui es trobaven enmig de la sala fosca s'anaven aplegant al voltant del foc, on eren reunits els homes, i quan el vent xiulava a través dels cabirons o el tro ressonava per sobre de la casa, la multitud llançava uns crits d'angoixa, car temien que l'home verd esbotzés la teulada per personificar-se enmig d'ells. En no presentar-se el diable anava minvant el terror que els inspirava, i quan només quedava la vella misèria, les queixes dels ferits anaven augmentant, i a poc a poc es presentaven els pensaments que solen perdre tan fàcilment les ànimes dels desesperats. Es posaren a comptar quantes vegades més valor tenien tots ells que no pas un sol infant sense batejar, oblidant més i més que la pèrdua d'una sola ànima pesa més que la salvació de milers i milers de vides humanes.

Aquestes idees començaven de manifestar-se en veu alta i es destacaven en forma de paraules intel·ligibles entre els gemecs de dolor dels ferits. Hom s'informà sobre l'home verd i es començaven d'arrepentir de no haver-li plantat cara. No hauria fet mal a ningú, i menys que se'l temia, menys podia perjudicar l'home. Potser haurien pogut salvar tota la vall, si s'hi haguessin atrevit. Aleshores els homes començaven de disculpar-se. No deien que amb el diable no s'hi podia jugar, que el qui li prestava una orella acabava per haver-li de donar tot el cap, sinó que es

limitaven a esmentar l'aspecte terrible de l'home verd, la seva barba flamejant, i la ploma de color viu que tenia sobre el seu barret que feia pensar en la torre d'un castell, així com l'espantosa pudor de sofre que emanava i que no havien pogut resistir. El marit de Cristina, que ja s'havia acostumat que la seva paraula només era vàlida amb el consentiment de la seva muller, digué: "Pregunteu a la meva dona, que ja us confirmarà, que ningú no ho hauria pogut aguantar, i tots saben que n'és, de valenta, la meva dona." Aleshores tothom començà de buscar la Cristina, però ningú no la veié. Tothom s'havia limitat a pensar en la seva pròpia salvació i no en la dels altres, i tots els qui s'havien refugiat suposaven que també s'havien pogut refugiar els altres. Tot just ara tothom es recordà que ja no havien vist més la Cristina des d'aquell terrible moment, i que no havia entrat en la casa. Aleshores el seu marit començà de lamentar-se i tots els altres amb ell, ja que ara els semblava que Cristina representava llur única possibilitat de salvació. De sobte s'obrí la porta i Cristina aparegué entre ells, els cabells xops, les galtes vermelles, i els seus ulls lluien més sinistrament que mai, com un foc tenebrós. Fou rebuda amb una simpatia inusitada i tots volien comentar-li els seus pensaments i la inquietud que havien sentit per ella. Cristina aviat s'adonà de les circumstàncies i amagà el seu caliu intern darrera unes paraules de menyspreu, tirant en cara als homes llur fugida precipitada, i es queixava que ningú no s'havia preocupat d'una pobra dona indefensa i cap d'ells no s'hagués ni girat per veure què faria el diable d'ella. La curiositat els dominà i tots volien ser els primers a saber què havia fet el diable amb Cristina i en el fons de la sala es posaren de puntetes per poder veure i sentir més bé la dona que havia romàs tan a prop del diable. Cristina començà per subratllar que no tenia cap obligació d'explicar-los res, ja que no s'ho mereixien de part d'ella, després d'haver suportat les vexacions a les quals havia estat sotmesa per ser estrangera en la vall, que les dones li haguessin assignat un malnom lleig i que els homes no l'haguessin defensada davant les seves mullers, i acabà dient que si ella no tingués més bon caràcter i més valor que tots ells, ara es trobarien sense consol ni solució. Cristina encara discursava llargament d'aquesta manera, retraient durament a les dones que no li havien cregut mai que el Llac de Constança era més gran que l'estany del castell, i com més que prestaven atenció, més s'endurien les seves paraules, basades sobretot que li interpretarien malignament el que els comunicaria a continuació, i que ningú no li ho anava a agrair si

les coses anaven a reeixir, mentre que tota la responsabilitat recauria sobre ella, en cas de fracàs.

Quan finalment tenia tota la colla gairebé agenollada tot implorant-li i que els ferits que cridaven de dolor li ho suplicaven, semblà que el cor de Cristina s'estovés, i començà de relatar com havia plantat cara al caçador verd i havia clos un pacte amb ell; però no esmentà per a res el petó què li havia fet, la cremor de la seva galta ni el fragor en la seva ànima. Però sí explicà els pensaments que havien passat per la seva ment astuta. "La cosa més urgent és de portar els faigs a Bärhegen. Un cop siguin allà serem a temps de decidir què convindrà fer a continuació, el principal és que fins aleshores, que jo sàpiga, no ha de néixer cap infant en les nostres famílies."

Molts experimentaren unes esgarrifances que els pujaven esquena amunt, en sentir el relat, però el fet de poder ajornar les decisions els tranquil·litzava a tots.

Només hi havia una dona molt jove que plorava desconsoladament i hom hauria pogut rentar-se les mans sota els seus ulls, però no féu cap mena de comentari. En canvi una dona vella i venerable, alta i amb una cara davant la qual hom normalment s'inclinava o bé fugia, es plantà al mig d'ells i declarà: "Seria mancar de respecte a Déu que d'assentar una cosa certa sobre una altra d'incerta i de jugar amb la vida eterna. El qui pacta amb el diable, ja no se'n desfà mai més, i a qui li presta el dit petit, li captura tot el cos i l'ànima. Ningú, fora de Déu, no ens pot ajudar d'alliberar-nos de la nostra misèria, i qui abdica Déu en la misèria, s'hi enfonsa." Però aquest cop no prestaven atenció a les paraules de la vella i feien callar la dona jove, dient-li que plorant i lamentant-se no s'hi guanyava pas res, i que feia falta una ajuda ben diferent per solucionar llur problema.

Aviat acordaren d'intentar l'afer. En el pitjor dels casos les conseqüències no serien fatals; i no seria la primera vegada, que l'home hagués defraudat esperits dels més malèfics, i si no se'n sortissin sols, buscarien el consell i l'auxili d'un capellà. Però en la regió més obscura de la seva ment, més d'un pensava, com ho hauria de reconèixer més endavant, que no estava disposat a jugar-se gaires diners ni gaires maldecaps per un infant sense batejar.

Quan s'adoptà la decisió en el sentit de Cristina, semblava que totes les rufades coincidissin sobre la casa, i semblava que tots els exèrcits de l'infern passessin corrents al costat mateix de la casa. Els pilars vacil·laven, les bigues es torçaven, els arbres del voltant de la casa s'esberlaven contra la façana com unes

javelines que es trenquen contra l'armadura d'un cavaller. Els homes a l'interior es posaren pàl·lids, foren presos del pànic, però no revocaven llur decisió; a l'alba procediren a la seva realització.

El matí era bell i serè, la tempesta i tot l'embruixament s'havien esmunyit, les destrals tallaven doblement bé que de costum, la terra era tova i tots els faigs queien en la posició més convenient, ja no es trencava ni un carruatge, el bestiar era obedient i vigorós i els homes eren protegits contra tota mena d'accidents, com per una mà invisible. Només hi havia una cosa estranya. Sota de Sumiswald en aquella època encara no hi havia cap camí que menés a la part posterior de la vall. Aquella regió encara era dominada per l'aiguamoll alimentat per l'incontrolable riu verd, i hom havia de pujar la costa passant pel poble, per davant de l'església.

Com els dies anteriors, conduïen els carruatges de tres en tres, per poder ajudar-se mútuament amb consells, força i bestiar, i ara només els calia travessar Sumiswald, pujar el pendent de l'església als afores del poble, al peu del qual s'erigia una petita capella; és sota d'aquella capella, en camí pla, que havien de dipositar els faigs. Tan bon punt havien pujat el pendent i anaven en direcció a l'església, el pes del carro no minvava, sinó que anava augmentant successivament, i es veien obligats a enganxar-hi més i més bestiar, tots els animals que tenien; els havien de colpejar de manera inhumana, inclús havien de moure els raigs de les rodes amb les seves pròpies mans. Damunt, els cavalls més mansos s'espantaven, com si un obstacle invisible se'ls hi oposés des del cementiri, i des de l'església es podia percebre un repicament de campanes apagat, que feia pensar en la sonoritat perduda en la llunyania d'una campanada a mort, i àdhuc els homes més valents experimentaven unes esgarrifances insòlites que feien estremir-se tant els homes com els animals, quan s'apropaven a l'església. Un cop passats per davant de l'església, podien prosseguir tranquil·lament llur camí, descarregar assossegadament els faigs i anar-se'n a buscar una altra càrrega. Aquest mateix dia, sis faigs foren descarregats col·lateralment en el lloc convingut, i sis faigs es robaven l'endemà matí dalt a Bärhegen, i en tota la vall ningú no havia sentit ni el cruiximent d'un sol eix, ni tampoc els crits propis dels carreters, el renillar dels cavalls o el crit monòton dels bous. Però hi havia sis faigs plantats allà dalt, que tothom qui en tenia ganes podia contemplar, i eren els mateixos sis faigs que s'havien dipositat al pendent, i no pas uns altres.

Això despertà una gran admiració en la vall i la curiositat de tothom. Sobretot els cavallers tenien interès a saber quin pacte havien clos els pagesos i com s'ho feien per transportar els faigs al seu destí. De bon grat haurien fet ús dels mitjans propis dels pagans per esbrinar el seu secret als pagesos. Però aviat s'adonaven que aquests tampoc no ho acabaven d'entendre del tot, i que més aviat estaven un xic espantats ells mateixos. A més el von Stoffeln s'hi oposà, ja que d'una banda no li importaven els artificis de què es valien els pagesos per pujar els faigs a Bärhegen, l'essencial és que hi arribessin, i d'altra banda, a condició que la feina avancés, ja li anava bé que els pagesos no hi prenguessin mal. Ja es devia adonar que les mofes dels cavallers l'havien empès a un acte irreflexiu. Car si els pagesos morien, i els camps quedaven sense cultivar, els senyors serien els primers perjudicats; però les decisions del von Stoffeln eren inalterables. Per tant l'ajuda que s'havien procurat els pagesos li convenia plenament i li importava ben poc si havien venut llurs ànimes a canvi, perquè un cop la mort s'hagués emparat dels seus cossos, ¿què li significaven les ànimes dels pagesos? Ara li tocà a ell mofar-se dels cavallers, i protegí els pagesos contra la seva malevolència. Els cavallers, però, volien posar en clar el pacte i per això delegaren uns criats per muntar la guàrdia. L'endemà trobaren els guàrdies mig morts, jaiant en fosses, a les quals els havien projectat unes mans invisibles.

Aleshores dos cavallers anaren cap a Bärhegen. Eren dos agosarats que s'havien sortit airosos de tots els riscos que havien afrontat en terra pagana. L'endemà al matí els trobaren rígids, ajaguts a terra, i quan tornaren retrobar la paraula, declararen que un cavaller vermell amb una llança flamejant els havia atropellat. De tant en tant una dona tafanera no se sabia estar de guaitar el camí de la vall a mitjanit a través d'una escletxa o una lluerna. Tot seguit sentia un cop d'aire vigorós, i el seu rostre s'inflava; durant setmanes enteres hom no li veia ni el nas, ni els ulls, i tampoc no era fàcil trobar-li la boca. Aleshores la gent deixà de tafanejar, i a mitjanit ja no hi havia ningú mirant en direcció de la vall.

Un dia, però, un home que s'estava morint necessitava la benedicció apostòlica, però ningú no gosava cercar el capellà, ja que no faltava gaire per a mitjanit, i el camí passava pel pendent de l'església. Per iniciativa pròpia, un noi jove i innocent, estimat per Déu i els homes, corregué a Sumiswald, empès per la por que tenia pel seu pare. Arribant al pendent de l'església hi va veure els faigs estirats cada un per dos esquirols flamejants, i al costat hi havia un home verd a cavall sobre un boc negre; a la mà hi duia

un fuet flamejant, la seva cara era ornada per una barba vermella, i sobre el seu barret s'hi balancejava una ploma d'au vermella com una brasa. Així, comentava el noi, havia vist volar el carruatge, a gran distància de la terra, per sobre de tots els cims, amb la velocitat del pensament. Això pogué veure el noi sense ésser agredit per ningú.

Encara no havien passat tres setmanes, i ja s'erigien noranta faigs dalt de Bärhegen, formant un bell passeig ombrós, ja que tots ells brotaven en tota la seva frondositat, i ni un no s'havia assecat. Però els cavallers i el von Stoffeln no en gaudien, ja que els inspiraven unes esgarrifances insòlites; s'haurien estimat més no saber res de l'afer, però ningú no volia tirar enrera, cada un es consolava pensant que si la cosa s'havia d'acabar malament, la culpa la tindrien els altres.

Els pagesos, però, sentien un alleugeriment a cada faig que era plantat allà dalt, car cada faig feia créixer l'esperança de poder satisfer llur senyor i de poder defraudar el diable; aquest últim no tenia cap fiança, i un cop que el centèsim faig fos plantat, què els importava l'home verd? Tanmateix no es sentien segurs; cada dia temien que els fes una mala jugada i els deixés plantats. El dia de Sant Urbà li deixaren els últims faigs al pendent de l'església i tant els joves com els vells dormiren poc aquella nit; era gairebé increïble que la feina s'acabés sense haver lliurat el nen i sense deixar cap fiança.

L'endemà matí, abans de l'alba, els joves i els vells eren llevats, i tots eren dominats per aquella mateixa barreja de por i de tafferia; però durant llarga estona cap d'ells no s'atreví a petjar la plaça on havien deixat els faigs; no sabien si allà caurien en un parany destinat als qui tenien la intenció d'enganyar el diable.

Un jove pastor que havia baixat les seves cabres de la muntanya, finalment s'atreví, s'hi precipità i ja no hi trobà cap faig, i tampoc no va veure cap parany en aquell indret. Encara no tenien plena confiança i feren anar el pastor a Bärhegen, amb un prudent tros de camí d'avantatge. Allà tot era ben arreglat, els cent faigs continuaven arrengrats, cap no s'havia assecat, a ningú d'entre ells no se li inflava la cara, a ningú no li dolia cap membre. Aleshores l'exultació s'apoderà dels seus cors i la mofa contra el diable i els cavallers es prodigà generosament. Per tercera vegada consecutiva delegaren el jove pastor, a fi que comunicés al von Stoffeln, que tot estava en regla, que vingui a comptar els faigs. Però aquest, horroritzat, els féu dir, que se n'anessin a casa. De bon grat els hauria ordenat de tornar a emportar-se tot el passeig frondós, però no ho feia, tenint en compte els seus cavallers, que

haurien dit que era un covard. Però no coneixia el pacte dels pagesos, ni sabia qui podia estar implicat en el tracte.

Quan el pastor els assabentà de la seva resposta, els seus cors s'acabaren d'inflar d'obstinació. El jovent revoltós ballava en el passeig ombrós, els seus cants ressonaven entre els abismes, les muntanyes i el castell de Sumiswald. Els vells serens els avisaven i els suplicaven, però els cors obstinats no solen fer cas dels advertiments dels vells assenyats. Quan la desgràcia es presenta, creuen que ha estat evocada per les vacil·lacions i els consells dels vells. Encara no ha arribat l'època en la qual hom s'adonarà que és picant de peus que la tossuderia fa sorgir les desgràcies de la terra. L'entusiasme dominava totes les cases de la vall i de la muntanya, i on quedava un sol bocí de carn en la xemeneia, era guisat, i on quedava una mica de mantega en el pot, hom es posava a coure coques.

Menjaren la carn, les coques desaparegueren, el dia s'havia acabat, i un altre dia naixia. S'anava acostant el dia en el qual una dona havia de donar a llum una criatura. I a mesura que s'anava acostant aquell dia, anava augmentant la por que el diable es tornés a presentar per exigir el que li pertanyia o per parar-los un parany.

Qui pot apreciar l'aflicció d'aquella dona jove que havia de parir? Tota la casa en ressonava, anava contagiant poc a poc tots els membres de la casa, i ningú no els podia aconsellar, però eren conscients que no es podien fiar de qui els havia ofert el pacte. A mesura que s'anava apropant l'hora, la pobra dona s'anava aferrant a Déu, estrenyent no amb els braços sols, sinó de cos i ànima la Mare de Déu, implorant-li protecció, en nom del seu Fill beneït. I s'anava adonant més i més que en la vida i la mort, com en qualsevol cas de necessitat, el màxim consol venia de Déu, ja que allà on era Ell, el diable no hi podia estar, i no hi tenia cap influència.

Amb més i més convicció la seva ànima adoptava la creença que si a l'hora del part l'assistís un capellà amb el Santíssim Sagrament, el Sagrat Cos del Salvador, armat de poderosos exorcismes, cap esperit malèfic no gosaria apropar-se, i que si tan bon punt hagués nascut l'infant li podia administrar el Sagrament del Baptisme, com ho permetia la usança d'aquella època, el nen estaria salvat per a sempre del perill en el qual l'havien precipitat els seus parents. Aquesta creença també la compartien els altres, i l'aflicció de la pobra dona els commovia, però tot i així no s'atrevien a confessar el seu pacte amb Satanàs al sacerdot, i des de llavors ningú no havia anat a confessar-se i tothom evitava

d'haver-li d'adreçar la paraula. Era un home de gran devoció, i àdhuc els cavallers del castell s'abstenien de fer-lo objecte de les seves diversions, ja que no temia de dir-los el que pensava. Un cop l'afer conclòs, ja no ho podria pas impedir, pensaven els pagesos; però malgrat tot, ara ningú no volia ser el primer a explicar-li l'assumpte, llur consciència sabia molt bé per què.

Finalment una dona dominada per la compassió anà a trobar el sacerdot i li revelà el pacte i el desig d'aquella pobra mare. L'home devot s'esborronà de valent, però no perdé el temps amb paraules vanes. Intrèpidament inicià la lluita contra el poderós adversari, per salvar una pobra ànima. Era un d'aquests homes que no reculen ni davant la lluita més dura, car aspirava a ésser coronat amb la corona de la vida eterna i sabia molt bé que només hi havia corones per als qui lluitessin com cal.

Voltà la casa en la qual la dona estava a punt de parir, amb la conjura sagrada i l'aigua beneïta, que els esperits malèfics no poden franquejar, beneí el llindar de la porta així com tota l'habitació, i la dona deslliurà tranquil·lament, i el sacerdot va poder batejar el nou nat sense destorb. La calma regnà també a fora, les estrelles lluminoses brillaven en el cel clar, una lleugera brisa jugava amb les fulles dels arbres. Alguns pretenien haver sentit unes rialles estridents en la llunyania, d'altres, però, opinaven que només havien sentit el crit dels mussols al llindar del bosc.

Tots els assistents s'alegraven immensament, i tota la por s'havia esvanit, per a sempre, com pensaven, ja que havent enganyat el diable en una ocasió, cada cop podrien tornar a procedir de la mateixa manera. Es preparava una gran festa, els convidats foren recollits tant de prop com de lluny. En va el sacerdot del Senyor els desaconsellà els festins i les jubilacions, ja que l'enemic encara no havia estat vençut del tot i encara no s'havien reconciliat amb Déu. Digué que un pressentiment li impedia imposar-los cap penitència per expiar llur falta, ja que li semblava que s'estava apropant poderosa i feixuga de la pròpia mà de Déu. Però no li feien cas i el volien complaure amb menjars i begudes. Ell se n'anà afligit, pregant pels qui no sabien què estaven fent, i es preparava amb oracions i dejunis per lluitar pel ramat que li havia estat confiat, com un pastor fidel.

Enmig dels celebrants també es trobava Cristina, però estava inusitadament quieta i tenia les galtes ben enceses, els ulls sinistres i tenia unes convulsions estranyes en el rostre. Cristina, que era una llevadora experimentada, havia assistit al part, i acte seguit havia actuat de padrina en el baptisme precipitat, amb el cor

insolent i sense por, però en el moment en què el sacerdot esquitxà l'aigua sobre el nou nat i el batejà en nom de la Santa Trinitat, tingué la sensació que li aplicaven un ferro roent sobre aquest mateix lloc on havia rebut el petó de l'home verd. Amb un espant fulminant s'havia estremit, i per poc hauria deixat caure el nen a terra, i des d'aquell moment el dolor no havia minvat, ans al contrari, anava augmentant cada hora que passava. Al principi es va asseure quieta, dominant els seus dolors i lliurant la seva ànima a uns pensaments sinistres, però amb més i més freqüència anava palpant amb la mà la taca que li causava aquella cremor i sobre la qual li semblava que es trobava una vespa verinosa que li enfonsava el seu agulló roent fins al moll dels ossos. Ja que no hi havia cap vespa per foragitar, i que les punxades es feien més i més calentes, i els seus pensaments més i més terribles, Cristina començà d'ensenyar la seva galta a la gent, preguntant-los què hi veien, i anava preguntant a tothom, però ningú no hi podia veure res, i aviat ja ningú va tenir ganes de passar-se l'estona contemplant les galtes de Cristina. Finalment encara pogué consultar una vella, en el precís moment en el qual cridava el gall, a l'inici de l'alba, i la vella constatà una taca gairebé invisible sobre la galta de Cristina. "Això no és res, ja passarà," fou la sentència de la vella, que prosseguí el seu camí.

I Cristina intentà de tranquil·litzar-se pensant que no era res i que aviat es guariria. Però el suplici no minvava i el petit punt encara anava creixent imperceptiblement i ara tothom podia distingir-lo i li anaven preguntant: "Què és això negre en la teva cara?" Ho preguntaven sense males intencions, però cada pregunta li provocava una fiblada en el seu cor, tornava a despertar els pensaments més lúgubres, i ininterrompudament pensà en l'home verd que l'havia besada en aquell mateix indret, i que el mateix caliu que aleshores l'havia penetrada com un llamp fins en el moll dels ossos, ara l'abrusava i l'anava rosegant permanentment. La son la deixava, els aliments li tenien gust de foc, anava caminant inquieta d'una banda a l'altra, tot buscant consol sense trobar-ne, ja que el suplici encara anava augmentant, i el petit punt negre anava creixent i s'anava ennegrint més. Unes tires fosques emanaven d'ell, i en direcció cap a la boca semblava que s'hi anés formant una protuberància. Cristina anava patint durant molts dies llargs i moltes nits interminables, i no havia confiat a ningú la por que li oprimia el cor, ni el que el diable li havia fet en aquell lloc de la cara. Però si hagués conegut un mitjà per desfer-se d'aquell turment, hauria

sacrificat tot en el cel i en la terra. Tenia una naturalesa temerària, però ara el seu dolor rabiós l'havia convertida en feréstega.

Aleshores es donà la circumstància que una altra dona estava prenyada. Aquest cop la por no era gran i la gent estava de bon humor. N'hi havia prou amb anar a cercar el capellà a temps, pensaven ells, per poder estafar el diable. Però Cristina no opinava així. A mesura que s'anava apropant l'hora del part, el foc sobre la seva galta augmentava terriblement i el punt negre anava creixent vigorosament. D'ell emanaven unes comes clarament distingibles, de les quals sorgien uns pèls curts, mentre que l'esquena quedava recoberta d'unes tires i d'uns punts brillants, i del cap sorgia una forma de protuberància, en la qual semblava que uns ulls brillants i enverinats us estiguessin mirant. La gent que veia l'aranya crucífera verinosa en el rostre de Cristina feien un crit d'horror i quan s'adonaven que era incrustada en la seva cara i havia brotat de la seva pròpia carn, fugien, presos de terror. La gent rumorejaven moltes coses al respecte, l'un o l'altre li donava algun consell, però dintre seu tots pensaven que ja li estava bé, fos el que fos, i tots la defugien tant com podien. A mesura que l'esquivaven, Cristina els perseguia. Anava d'una casa a l'altra, mentre era conscient que era el dimoni que li recordava el nen promès, i tot intentant de persuadir la gent a fer aquest sacrifici, els perseguia, presa d'una por infernal. Però no se'n deixaven impressionar gaire. El turment de Cristina no els dolia, i segons ells, s'ho havia buscat ben sola, i quan ja no se la podien treure de sobre, li deien: "Arregla't tu mateixa. Aquí ningú no ha compromès un infant, i per tant ningú no te'n donarà cap!" Amb paraules furioses descarregà tota la seva ràbia contra el seu propi marit, que la defugia com els altres, i quan no se'n pogué escapar li digué amb sang freda, que això ja milloraria, que es tractava d'un abscess com en tenien molta gent i que un cop madur ja no li faria mal i acabat es podria extirpar fàcilment.

Però de moment el dolor no minvava, totes les potes es convertien en un incendi infernal, el cos de l'aranya era com el mateix infern, i quan s'apropà l'hora del part d'aquella dona, Cristina tingué la sensació d'estar voltada d'una mar de foc, que li burxessin el moll dels ossos amb ganivets roents i que unes ràfegues de foc li travessaven el cervell. L'aranya anava inflant-se, s'encabritava, i entre els pèls curts s'inflaven els seus ulls verinosos. En no trobar cap compassió pels seus terribles turments i en veure que la qui estava a punt de parir era ben custodiada, Cristina es precipità enfollida sobre el camí pel qual havia d'arribar el sacerdot.

Amb passes ràpides el sacerdot pujava el pendent, acompanyat pel seu vigorós sagristà. El sol calent i el camí abrupte no frenaven els seus passos, ja que es tractava de salvar una ànima, d'impedir una desgràcia infinita, i havent assistit un malalt que vivia lluny d'allà, el sacerdot temia una tardança fatal. Amb la força de la desesperació, Cristina s'interposà en el seu camí, arrapant-se als seus genolls, tot pregant que l'alliberessin del seu infern, sacrificant el nen que encara no coneixia la vida, i l'aranya s'anava inflant més encara, scintillant amb un terrible foc negre en la cara encesa de Cristina i mirant els objectes i emblemes sagrats del capellà amb uns ulls carregats d'odi mortal. El capellà apartà ràpidament Cristina i es persignà: Prou havia reconegut l'enemic, però renuncià a la lluita, per anar a salvar una ànima. Cristina, però, s'aixecà d'un salt, el perseguí i intentà aturar-lo amb tots els seus mitjans, però la mà forta del sagristà separà la dona furiosa del sacerdot, que encara arribà a temps per protegir la casa, rebre el nou nat en les seves mans beneïdes per confiar-lo a les mans d'Aquell que mai no podrà ser dominat pel poder dels inferns. Mentrestant a fora Cristina havia mantingut una lluita terrible. Volia apoderar-se de la criatura abans que la bategessin i intentava en va penetrar en la casa, ja que uns homes forts li ho impedien.

Uns violents cops de vent es descarregaven contra la casa, uns llamps incolors la voltaven, però la mà del Senyor la protegia: batejaren el nen i Cristina voltava la casa en va. Presa d'uns dolors infernals que encara anaven augmentant, exhalava uns crits que mai no s'havien sentit d'una persona humana; en les quadres el bestiar tremolava de por i buscava alliberar-se dels seus lligams; en el bosc els roures bramulaven d'esborronament.

En la casa començaven de celebrar la nova victòria, la impotència de l'home verd, la lluita vana de la seva còmplice; a fora seia Cristina, rebotant-se a terra de tants dolors inaguantables i en la seva cara encesa es manifestaven uns turments que encara no havia experimentat mai cap partera, mentre que l'aranya en el seu rostre s'anava inflant més i més, tot cremant-li els ossos amb impetuositat creixent.

De sobte Cristina tingué la sensació que se li esberlava el rostre, que estigués parint carbons roents en la seva cara, els quals tot agafant vida la graonaven per sobre la cara, per sobre de tots els seus membres, com si tota ella fos recoberta d'innombrables bèsties que tot emanant foc la formiguejaven per sobre tot el seu cos. Aleshores a la llum inexpressiva dels llamps veié una munió d'aranyes negres verinoses amb potes llargues

que corrien per sobre els seus membres i que es perdien en la nit, i a mesura que les anava perdent de vista les anaven substituïnt altres tantes fins que finalment se n'havia anat l'última. La cremor en la cara començava de minvar, l'aranya s'encongí i es reconvertí en el petit punt negre gairebé invisible del qual havia nascut. Tot aclucant-se, els seus ulls apagats contemplaren la parida infernal que havia plasmada i delegat per professar que el diable no es deixava prendre el pèl.

Aixafada com una partera, Cristina s'arrossegava cap a casa. Encara que el caliu en la seva cara havia minvat, això no era el cas del caliu que sentia en el seu cor. Per més que els seus membres esgotats anhelaven repòs, el diable ja no la deixava descansar. Sol tractar així tots els qui té en les seves urpes.

En la casa celebraven i estaven alegres i durant molta estona no sentiren els crits del bestiar que es debatia en la quadra. Finalment es sobresaltaren malgrat tot, i hom sortí a veure què passava; els qui havien sortit tornaren pàl·lids d'espant i declararen que la vaca més bona seia morta i que els altres animals es debatien i s'arravataven d'una manera insòlita. Consideraven que això no era gens normal i que es devia tractar d'un malefici. L'alegria havia desaparegut, i tothom anava a veure el bestiar, que hom sentia cridar en tota la vall i en la muntanya, però ningú no disposava de cap remei. Hom recorria als mitjans clericals i als laics contra aquest malefici, però tot fou en va: abans de l'alba la mort s'havia apoderat de tot el bestiar de la quadra. Després de tornar la calma aquí, es començaven de sentir crits allà i allà; els qui estaven aquí s'adonaven que la misèria havia flagel·lat les seves quadres, on el bestiar cridava llastimosament auxili als seus amos, en la seva por terrible.

Com si tinguessin les llars incendiades, es precipitaren a casa, però sense possibilitat de salvar el seu bestiar. Tant aquí com allà la mort s'emparà de tots els animals; els crits de dolor dels homes i de les bèsties dominaven les valls i les muntanyes, i el sol que havia deixat una vall plena d'alegria, ara era testimoni d'un desastre terrible. Gràcies a la llum solar els homes finalment pogueren veure que les quadres flagel·lades per la mort eren ben plenes d'aranyes negres. Aquestes aranyes reptaven per sobre els animals i la pastura; tot el que tocaven quedava enverinat i tots els animals entraven en l'agonia i es morien ben aviat. No es podien eliminar de cap de les quadres que havien envaït, era com si sorgissin de la terra. Cap quadra no podia ésser protegida contra la seva invasió, en el moment menys pensat sorgien de totes les parets i queien en grans quantitat dels sostres. Fent sortir el

bestiar als prats hom no aconseguia res més que precipitar-lo a la gola de la mort; car tan bon punt una vaca posava un peu en un prat, el sòl començava de pul-lular d'aranyes altes i negres que creixien com unes flors alpines, enfilant-se per les cames del bestiar i des de les muntanyes es sentien uns crits de dolor terribles que ressonaven en tota la vall. Totes aquelles aranyes s'assemblaven a la que havia crescut sobre la cara de Cristina, com uns fills s'assemblen a llur mare, i mai no se n'havien vistes d'aquesta classe.

Els crits dels pobres animals havien anat avançant fins al castell, on aviat els pastors arribaren amb la nova que el bestiar que els havien confiat s'havia mort a mans de les bestioles verinoses, i amb ira creixent el von Stoffeln s'enterà de la pèrdua d'un ramat després de l'altre, s'assabentà finalment del pacte que s'havia clos amb el diable, de la manera com l'havien estafat per segona vegada consecutiva i que totes aquestes aranyes s'assemblaven, com uns fills a la mare, a l'aranya en el rostre de la de Lindau, que havia clos per iniciativa pròpia el pacte amb l'home verd i no havia explicat mai ben bé com havien anat les coses. Aleshores el von Stoffeln, amb ira incontenible, cavalcà muntanya amunt i anà a escridassar els pobres amb veu forta, dient-los que no estava disposat a perdre un ramat després de l'altre per culpa d'ells, que havien de substituir el que havia perdut, i que tenien obligació de complir el que havien promès, i que havien de suportar les conseqüències dels actes que havien comès voluntàriament. Afegí que no estava disposat a quedar perjudicat per culpa d'ells i que els faria pagar mil vegades qualsevol perjudici; ja podien estar preparats. Així parlà el von Stoffeln, sense preocupar-se del que estava exigint a la pobra gent, i els imputà tota la responsabilitat pels seus actes, sense considerar que havia estat ell ben sol el qui els havia empès en aquesta situació desesperada.

La gran majoria ja s'havien adonat que la plaga de les aranyes era un avís del diable per fer-los recordar el pacte i suposaven que Cristina n'havia de saber alguna cosa i que no els havia explicat fins a quin punt s'havia compromès amb el diable. Ara tornaven a témer el diable, ja no se'n reia ningú, i a més tremolaven del seu senyor laic; i si deixessin satisfet el diable, què en diria el seu Senyor i Creador? Ho permetria? No els imposaria una altra penitència? En la seva por es reuniren en una granja solitària i també hi convocaren Cristina, de la qual exigiren una relació clara del pacte que havia clos.

Cristina comparegué ensalvatgida, amb una gran set de venjança, turmentada novament per l'aranya creixent.

En veure la por dels homes i constatar que no hi havia cap dona present, es posà a relatar punt per punt el que li havia passat, que l'home verd li havia pres el que deia al peu de la lletra i que com a fiança li havia fet un petó, al qual no havia atribuït gaire més importància que a qualsevol altre. Relatà que des d'aquell moment, en el qual s'havia batejat el primer nen, sobre aquell lloc de la seva galta li anava creixent l'aranya, causant-li uns turments terribles. Continuà explicant com l'aranya havia parit amb dolors infernals les innombrables aranyes en el mateix moment en què es batejà la segona criatura. Hom no podia prendre el pèl al diable, ho estava experimentant ella ara, sotmesa als dolors de mil agonies. Ara l'aranya tornava a créixer, els dolors anaven augmentant, i si la propera criatura no es sacrificava al diable, ningú no sabia quina plaga horrorosa es sumaria a la venjança del cavaller.

Vet aquí les declaracions de Cristina. Els cors dels homes n'eren commoguts i durant estona ningú no agafava la paraula. De mica en mica les goles oprimides per la por exhalaren uns sons inarticulats que conjuntament reflectien la mateixa opinió de Cristina, però de moment ningú no s'havia declarat d'acord explícitament amb el seu consell. Finalment un d'ells s'aixecà i s'expressà breument i amb claredat: "Jo crec que la millor solució seria matar Cristina; un cop morta, el diable s'hauria d'accontentar amb la morta i ja no tindria cap poder sobre els vius." Aleshores Cristina féu una rialleta sinistra, es posà davant d'ell i li digué: "Ja em pots matar, a mi em sembla molt bé, però sàpigues que el diable no em vol pas a mi, sinó un nen sense batejar, i de la mateixa manera que m'ha marcat a mi, podria marcar la mà que atempta contra mi." Aleshores al qui havia parlat se li estremí la mà, tornà a seure i escoltà calladament el que dirien els altres. Amb trossos de frases soltes, ja que cap d'ells no deia tot el que pensava, sinó que cada un es limitava a expressar una idea que no el comprometia gaire, decidiren de sacrificar el pròxim nou nat, però ningú no es volia prestar a dur l'infant al pendent de l'església, allà on havien descarregat els faigs. Ningú no havia vacil·lat a fer servir el diable pel bé de la comunitat, com pensaven, però cap d'ells no tenia ganes de tractar-lo personalment. Aleshores Cristina s'hi oferí espontàniament; car qui ha tingut tractes amb el diable una vegada, ja no hi perdrà pas tant la segona. Prou sabien qui havia de donar a llum la pròxima criatura, però no en parlaven, i el seu pare no era present.

Posats d'acord d'aquella manera, sense haver concretat les paraules, es separaren.

Aquella dona jove, que s'havia lamentat i havia plorat, sense de moment saber per què, aquella horrible nit quan Cristina els havia parlat de l'home verd, era la qui havia de tenir la pròxima criatura. Els esdeveniments passats no la consolaven, ni li inspiraven confiança. El seu cor era oprimat per una por inexpressable que no podia vèncer ni pregant ni confessant-se. Li semblava estar voltada d'un mutisme suspecte; ningú no esmentava l'aranya per a res. Sospitava de tots els ulls que se la miraven i li semblava que calcuessin l'hora en la qual es podrien apoderar de la seva criatura per reconciliar-se amb el diable.

Es trobava terriblement sola i abandonada contra el poder inquietant que la voltava. No disposava de cap altra assistència que de la seva sogra, una dona devota que l'ajudava i li donava suport, però quin poder té una dona gran contra una multitud esbojarrada? Tenia el seu marit que li havia assegurat la seva assistència; però calia veure com es lamentava de la pèrdua del seu bestiar i pensava ben poc en l'ànsia de la seva pobra muller! El capellà havia promès de venir corrents de seguida quan l'avisessin, però quantes coses podien succeir entre el moment en el qual l'enviaria a buscar fins que arribés! I la pobra dona no tenia cap missatger més digne de confiança que el seu propi marit que li havia de servir de guàrdia i de protector. A més, vivia en una mateixa casa amb Cristina, els seus marits eren germans, i ella no tenia parents propis. Havia entrat en aquella casa essent ja òrfena. Hom es podia imaginar la por que oprimia el cor de la pobra dona; només resant conjuntament amb la sogra devota, trobava un xic de confiança, que tornava a esvanir-se en veure ulls malèvols.

La malaltia encara brotava i mantenia el terror despert. Per descomptat, només es moria algun animal de tant en tant i les aranyes es mostraven rarament. Però tan bon punt algú pensava o deia que la malaltia desapareixeria sola, i que calia pensar-s'hi molt bé abans de cometre un pecat mortal sacrificant un infant, els dolors de Cristina tornaven a augmentar, l'aranya s'encabritava, i al qui havia pensat o parlat d'aquella manera, la mort se li introduïa amb renovada vehemència en el seu ramat. Més que s'anava apropant l'hora esperada, més semblava que la misèria tornés a augmentar, i s'adonaven que havien de forjar un pla per poder apoderar-se amb seguretat i sense falta de la criatura. El que temien més era el seu pare i els repugnava la idea d'aplicar la força bruta contra ell. Aleshores Cristina s'encarregà de persuadir-lo i ho aconseguí. Ell no volia saber res de l'assumpte, es quedaria

a disposició de la seva dona per anar a avisar el sacerdot, però no correria, i no preguntaria pas què passaria durant la seva absència. Aquesta era la seva manera d'enganyar la seva pròpia consciència. Davant Déu pensava disculpar-se fent celebrar misses i potser inclús l'ànima del nou nat no estava definitivament perduda, pensava ell, ja que qui sap si el capellà aconseguiria tornar a arrabassar la criatura al diable. En aquest cas estarien en paus, havent complert la seva paraula, i el diable hauria quedat defraudat igualment. Aquests eren els pensaments d'aquell home, que considerava que, passés el que passés no en tindria cap culpa, ja que no hi contribuiria amb les seves pròpies mans.

D'aquesta manera havien venut la pobra dona, i ella no en sabia res i anava esperant amb ànsia la seva salvació. I la punyalada en el seu cor havia estat decidida en el consell dels homes—però la decisió que havia pres El qui governa el Cel i la Terra encara era amagada darrera els núvols que ocultaven el futur.

Era un any tempestuós i havia arribat el temps de la collita. Totes les forces disponibles foren reunides per poder entrar el blat en hores serenes sota la protecció que oferia la teulada. Feia una tarda de calor, els núvols sorgien darrera les muntanyes fosques com unes cares negres, les orenetes, temorenques, voltaven la teulada, i la pobra dona es sentia ben abandonada i oprimida dintre la casa, ja que inclús la sogra era al camp per ajudar, més amb la seva voluntat que amb la força dels seus braços. Aleshores sentí una fiblada que la penetrà fins al moll dels ossos, la vista se li velava, sentí que estava arribant l'hora del part, i es trobava sola. La por l'empenyé a sortir de la casa; amb prou feines es pogué apropar al camp, i aviat es veié obligada a seure. Volia cridar, però no podia exhalar cap crit del seu pit oprimat. A la vora d'ella es trobava un nen petit, que tot just començava de fer ús de les seves cames i que encara no havia trepitjat el camp amb els seus propis peus, sinó exclusivament sobre els braços de la seva mare. La pobra dona es veié obligada de fer servir aquest nen petit per portar el missatge, sense saber del cert si trobaria el camp, si les seves cames ja serien prou fortes per dur-lo fins allà. Però el nen, fidel, s'adonà de la por que dominava la seva mare i corregué, caigué, tornà a aixecar-se, mentre que el gat estava donant caça als seus conills, uns coloms i unes gallines li voltejaven els peus i el seu anyell estava jugant i seguint-lo, tot donant-li empentes; però el petit no es fixà en tot això, no es deixà torbar i anà a complir fidelment la seva missió.

L'àvia aparegué sense alè, però l'home trigava, dient que només volia acabar de carregar aquesta última carretada; deixà passar una eternitat fins que finalment vingué, deixà passar una altra eternitat per agafar després el camí a poc a poc, mentre que la pobra dona notava amb una angoixa mortal que se li estava apropant més i més ràpidament la seva hora.

Triomfant, Cristina ho havia anat observant tot des del camp estant. Per més calor que irradiava el sol aquell dia, l'aranya ja no la molestava pas gaire i Cristina esperava les pròximes hores amb optimisme. Anava treballant alegrement i no tenia pressa per tornar a casa, ja que sabia que el missatger era molt lent. Tan sols quan l'última garba fou carregada i que uns cops de vent forts presagiaven la tempesta que s'estava preparant, Cristina es precipità cap a la seva presa que tenia assegurada, segons pensava. I mentre que s'encaminava cap a casa seva, féu senyals de complicitat a molts dels qui trobava pel camí. Li contestaven amb una capcinada i s'apressaven per anar a transmetre el missatge a casa seva. Molts genolls tremolaven i més d'una ànima volia orar en un sobtat estat de por, però sense poder fer-ho.

Dins la casa, en la petita habitació, la pobra dona gemegava, i els minuts es convertien en eternitats, i les oracions i els consols de l'àvia no pogueren apaivagar la desolació. Havia tancat la petita habitació i l'havia bloquejada amb estris pesats. Mentre que estaven sols, encara ho podien aguantar, però quan van veure que Cristina tornava a casa, quan sentiren uns passos furtius davant la porta, a més d'uns altres passos, i uns xiuxieigs misteriosos a fora, quan no es presentava el sacerdot esperat ni tampoc cap altra persona de confiança, i que el moment esperat s'anava apropant més i més, imagineu-vos en quina por més desesperada foren submergides les pobres dones, com si nedessin en oli bullent, sense auxili ni esperança. Sentia que Cristina no s'apartava de la porta; la pobra dona percebia els ulls encesos de la seva cunyada salvatge cremant-li el cos i l'ànima a través de la porta. Aleshores es sentí el primer senyal de vida de la criatura, reprimit tan aviat com fou possible, però era massa tard, ja: La porta s'obrí d'una empenta ja preparada, i de la mateixa manera com un tigre es precipita sobre la seva presa, Cristina es precipità sobre la pobra partera. La vella, que s'oposà a aquell furiós assalt, va caure a terra; presa d'una sagrada por maternal, la partera s'arregalà, però el seu cos flac no aguantà i la criatura es trobà en mans de Cristina. Un crit esgarrifós sortí del cor de la mare, abans de caure en un profund esvaniment.

Amb vacil·lacions i basarda els homes veieren sortir Cristina amb el nen segrestat. El pressentiment d'un futur sinistre s'apoderà d'ells, però ningú no tingué el coratge d'impedir l'acció, ja que la por de les plagues del diable era més forta que el temor a Déu. L'única que no badava era Cristina; la seva cara era encesa com la d'un vencedor després d'un combat gloriós. Li semblava que l'aranya l'amanyagués amb unes convulsions suaus. Veié els llamps que la voltaven en el seu camí cap al pendent de l'església com si fossin lluminàries alegres, considerava el tro com un rondineig afectuós i la tempesta enfurismada com un agradable mormolar.

Hans, el marit de la pobra dona, havia complert la seva promesa d'allò massa bé. Havia seguit calmosament el seu camí, contemplant tots els camps, observant els ocells i admirant els peixos en el riu que aprofitaven el temps abans de la tempesta per a caçar mosquits, tot saltant fora de l'aigua. Acabat féu un salt endavant seguit d'uns passos apressats, es disposà a córrer; quelcom en ell el motivà a afanyar-se, li féu aixecar els pèls sobre el cap. Era la seva consciència que li deia què es mereixia un pare que venia la seva dona i el seu fill d'aquella manera; era també l'amor que malgrat tot sentia per la seva dona i pel fruit de les seves entranyes. Però tot seguit un altre sentiment el tornà a frenar, un sentiment més poderós que els altres: Era la por dels homes, la por del diable i l'amor pel que aquest li podria prendre. Aleshores tornava a caminar lentament, a poc a poc com una persona que emprèn el seu últim camí, una persona que s'adreça a la tomba. I potser ho era; car molts homes no s'adonen que estan recorrent el seu últim camí; sabent-ho, no el farien, o bé el farien d'una altra manera.

Badant així s'havia fet tard, quan Hans arribà a Sumiswald. Sobre el Múnneberg eixien uns núvols negres. Unes feixugues gotes queien, s'anaven perdent en la pols, i amb un to sord la campaneta de la torre començà a avisar els homes que pensessin en Déu i li preguessin que no convertís la seva tempesta en el seu càstig. Davant la seva casa el capellà estava esperant, preparat per a tots els casos, a fi de poder encaminar-se immediatament a qualsevol lloc on el seu Senyor que es trobava sobre ell, demanés la seva presència, per visitar un malalt o per prestar el seu auxili quan s'estava cremant una casa o per a complir qualsevol altra missió. En veure arribar Hans, compregué immediatament que el demanaven per complir una missió feixuga, s'arremangà la sotana i envià el seu sagristà per dir-li que es fes rellevar per tocar la campana, i demanar-li d'acudir per acompanyar-lo. Mentrestant

preparà una beguda per a Hans, cosa ben profitosa després d'una correguda ràpida en aquella xafogor; Hans no en tenia cap necessitat, però el sacerdot no havia fet esment de la traïció d'aquell home. Tranquil·lament Hans es desalterà. El sagristà es presentà vacil·lant, i de bon grat acceptà la beguda que li oferí Hans. El sacerdot era a punt de marxar, sense voler la beguda, que no necessitava per a complir la seva missió i lluita. De mala gana els exhortà a deixar el refresc que ell mateix els havia ofert, de mala gana transgredí les lleis de l'hospitalitat; però coneixia una llei superior a la llei de l'hospitalitat i aquesta manera de beure tranquil·lament li féu venir unes fiblades de còlera.

"Ja estic llest", proclamà finalment, "una dona preocupada ens està esperant, i sobre ella pesa una terrible malifeta. M'he d'interposar entre ella i aquesta malifeta amb les santes armes, per tant no triguem més, allà encara hi trobarem quelcom de beure per qui no s'hagi desalterat prou aquí." Aleshores Hans, el marit de la dona, que estava esperant, contestà: "No corre pas tanta pressa, la meua dona, totes aquestes coses les fa molt a poc a poc." En aquest mateix instant l'habitació fou il·luminada per un llamp violent que els enlluernà a tots i que desencadenà un tro que féu trontollar totes les bigues i tots els pilars de la casa. El sagristà, havent acabat la seva oració, opinà: "Fixeu-vos quina tempesta s'està desencadenant aquí fora, el mateix cel està confirmant el que diu Hans, que hem de tenir paciència. De què ens serviria d'anar-hi ara mateix, igualment no hi arribaríem pas vius, i ell mateix acaba de confirmar que amb la seva dona no hi havia pas tanta pressa."

I en efecte, es desencadenà una tempesta, com no se n'havien vistes gaires des de temps immemorials. Les ventades sorgien des de tots els precipicis i de totes les valls, des de totes les bandes els vents venien a reunir-se a Summiswald. I cada núvol es convertia en un exèrcit en guerra i es precipitava sobre els altres, cada núvol volia acabar amb la vida de tots els altres, i s'inicià una batalla de núvols que féu rebentar la tempesta, un llamp després de l'altre naixia, i un llamp després de l'altre anava a petar a terra, com si volguessin obrir-se camí a través del centre de la terra, per anar a sortir a l'altre costat. El tro bramulava ininterrompudament, la tempesta udolava amb ira, els núvols havien rebentat i els diluvis es precipitaven a terra. Quan la batalla dels núvols es va desencadenar tan de sobte, el sacerdot no va contestar res al sagristà, però tampoc no va seure, i sentia una ànsia creixent, un afany que l'empenyia a precipitar-se enmig del furor dels elements desencadenats, però vacil·là, en consideració

pels seus companys. De sobte tingué la sensació de sentir el crit esquinçador d'una dona desesperada traspasant la terrible veu del tro. Aleshores el tro es convertí per a ell en la veu de Déu que el renyava per la seva tardança; es posà en camí, sense considerar l'opinió dels altres. Sortí al temporal terrible, s'exposà a la ira de la tempestat, al diluvi dels núvols; lentament, de mala gana, ambdós el seguiren.

Els bramuls, els xiulets i els bronziments es superposaven, com si aquests sons es volguessin convertir en el so de l'última trompeta, que anunciaria la fi del món, i unes garbes de foc queien sobre la població, semblava que totes les cabanes anessin a inflamar-se. Però el servidor del qui presta la seva veu al tro i que té el llamp com a criat, no té cap motiu per a témer aquests altres criats del mateix Senyor, i qui camina sobre els camins de Déu no s'ha de preocupar per les tempestes de Déu. Per aquest motiu el sacerdot s'encaminà sense por al pendent de l'església, sota el temporal, portant les armes sagrades, i amb el cor prop de Déu. Els qui el seguiren no demostraven la mateixa valentia, ja que llurs cors eren en un altre lloc; no tenien ganes de baixar el pendent de l'església amb el temps que feia, al mig de la nit, i a més d'això Hans tenia una raó ben particular per no voler passar per allà. Demanaven al sacerdot de fer mitja volta, d'agafar un altre camí; Hans en coneixia alguns de més curts, el sagristà alguns de més segurs; tots dos el prevenien de les aigües que estaven inundant la vall, de la Grüne que estava a punt de desbordar. Però el sacerdot no els feia cas; empès per un afany miraculós, portat per les ales de l'oració s'encaminà cap al pendent de l'església, el seu peu no ensopegava amb cap pedra, la seva vista no fou enlluernada per cap llamp; tremolant de por i protegits, com pensaven, pel Sant Sagrament que duia el mateix sacerdot, Hans i el sagristà l'anaven seguir a bona distància.

Però en arribar a la vora de la població, allà on el pendent s'inclina cap a la vall, el sacerdot s'aturà de sobte, i es protegí la vista posant la mà per sobre els ulls. Sota de la capella, en la llum d'un llamp resplendia una ploma vermella i l'ull agut del sacerdot va poder distingir una cara negra que sortia de la mata verda, sobre la qual es balancejava la ploma vermella. I en mirar més detingudament, percebé a la banda oposada de la vall una persona que corria a tota velocitat, com empesa per les càrregues més violentes de la tempesta, que s'adreçava de dret cap a la mata que amagava la cara negra, sobre la qual es balancejava la ploma vermella, com si es tractés d'una bandera.

Aleshores al sacerdot se li encengué l'afany de la santa lluita, que es presenta als qui tenen el cor dedicat a Déu, quan senten la presència del diable, afany comparable al que es manifesta en la llavor, quan hi penetra la vida, o bé al que es manifesta en les flors quan s'han de descloure, o en l'heroi, quan el seu adversari aixeca l'espasa. I com un mort de set que es precipita en les onades fresques del riu, com l'heroi que es precipita en la batalla, el sacerdot es precipità pendent avall, es precipità en la lluita intrèpida, s'interposà entre l'home verd i Cristina, que estava a punt de lliurar l'infant als braços de l'altre. Cridà els tres noms sagrats, aplicà el Sant Sagrament a la cara del diable, esquitxà aigua beneïta sobre el nen i de pas agafà Cristina. Aleshores el diable desaparegué amb uns terribles udols de dolor, fugí com una llengua de foc, fins que l'engolí la terra; tocada per l'aigua beneïta, Cristina s'encongí amb un xiulet horrorós, com un tros de llana en el foc, com la calç viva en l'aigua, s'anava encongint tot emanant foc fins que només en quedà l'horròsa i inflada aranya negra de la seva cara, s'hi barrejà i s'hi fongué, i acabat l'aranya arrogant i saturada de verí quedà asseguda sobre el nen, tot emanant guspises de ràbia dels seus ulls, destinades al sacerdot. Aquest l'esquitxà amb aigua beneïta que xiulava com l'aigua ordinària quan cau sobre una pedra calenta; l'aranya anava creixent més i més, estirant més i més les seves potes llargues sobre l'infant, tot fitant el sacerdot amb una mirada verinosa. Aleshores aquell home agafà la bèstia amb la seva mà agosarada, amb el coratge que presta la fe. Era com si agafés espines roentes, però aguantà fermament, tirà la bèstia lluny d'ell, recollí la criatura i l'anà a portar sense tardança a la seva mare.

Acabada la seva lluita, també es calmà la lluita dels núvols que ràpidament tornaren a tancar-se en les seves cambres fosques; aviat la vall, que feia un moment havia estat escenari d'aquella terrible lluita, fou il·luminada per la llum quieta de les estrelles, i el sacerdot, gairebé sense alè, es precipità a la casa en la qual s'havia comès aquell crim contra la mare i la criatura.

La mare encara no havia recobrat el sentiment, tota la seva vida se li havia anat amb el crit esquinçador. Al seu costat seia la vella que pregava i encara confiava que el poder de Déu venceria la maldat del diable. Amb la criatura, el sacerdot també restituí la vida a la mare. En veure l'infant, tot despertant-se, experimentà un goig que és privilegi dels àngels en el Cel, i sobre els braços de la mare, el sacerdot batejà el nou nat en el nom del Pare, del Fill i de l'Esperit Sant, i amb això quedà alliberat per a sempre més del poder malèfic del diable, a condició que no s'hi volgués lliurar

voluntàriament. Però d'això, Déu que ara tenia la seva ànima en el seu poder, l'en guardaria, mentre que el cos quedava enverinat per l'aranya.

Aviat la seva ànima tornà a separar-se del petit cos que era marcat tot ell d'una mena de cremades. Prou plorava la pobra mare, però quan cada part arriba al seu destí, l'ànima prop de Déu, el cos a terra, tard o aviat tothom troba el consol.

Tan bon punt el sacerdot hagué complert la seva missió sagrada, començà de sentir una picor estranya en el braç i en la mà amb què havia tirat l'aranya lluny d'ell. Sobre la mà apareixien unes petites taques negres que anaven creixent visiblement i s'anaven inflant gradualment; unes esgarrifances de mort li travessaven el cor. Va beneir les dones i se'n va anar cap a casa corrents; tenia la intenció de tornar les armes sagrades al seu lloc, com escau a un lluitador fidel, de manera que el seu successor les tingués a la seva disposició. El braç s'anava inflant enormement, uns bubons hi creixien més i més; anava lluitant contra la llangor de la mort, sense sucumbir.

Passant pel pendent de l'església trobà Hans, el pare impiu que hom no havia vist més, ajagut sobre l'esquena al bell mig del camí. Sobre la seva cara tumefacta i negra hi havia la fastigosa aranya. Veient arribar el sacerdot s'inflà, els pèls verinosos de la seva esquena es posaren de punta, els seus ulls el miraren com si esquitxessin verí, agafà la posició d'un gat disposat a saltar a la cara d'un enemic mortal. Aleshores el sacerdot inicià una oració, recollí les armes sagrades, i l'aranya s'estremí, tot deixant la cara arrossegant-se sobre les seves potes llargues, i amb un xiulet anà a perdre's dins l'herba. Ara el sacerdot se n'anà definitivament a casa, col·locà el Sant Sagrament en el seu lloc, i mentre que uns dolors terribles estripaven el seu cos i el precipitaven a la mort, la seva ànima voltada d'una dolça pau esperà el seu Déu, per qui havia lluitat com cal en una intrèpida guerra sagrada, i Déu no la féu esperar gaire.

Però en la part posterior de la vall i en la muntanya no regnava aquesta dolça pau de l'ànima que espera Déu.

Des d'aquell moment en el qual Cristina havia anat a portar l'infant segrestat al diable, tots els cors foren presos d'un pànic indescriptible. Durant el terrible temporal, la gent sentia una por mortal, ja que els seus cors sabien prou bé, que si la mà de Déu els vingués a exterminar, s'ho haurien merescut de sobres. Quan la tempesta s'hagué calmat, començà de córrer la notícia que el sacerdot havia tornat l'infant a casa seva i l'havia batejat, però ningú no havia vist ni Cristina ni Hans.

L'alba veié tot de cares pàl·lides, i ni el sol no els pogué restituir el seu color, car tots sabien que tot just ara els arribaria el càstig pitjor. Aleshores s'assabentaren que el sacerdot s'havia mort amb uns bubons negres, hom trobà Hans amb una cara horrible, i amb paraules confuses es començaven de tenir notícies de la terrible aranya en què s'havia transformat Cristina.

Feia un bell dia de collita, però ni una sola mà no es posava a treballar; la gent es reunia com se sol fer l'endemà d'una gran tragèdia. Tot just ara foren conscients de què significa l'intent d'alliberar-se d'una misèria terrestre al preu d'una ànima immortal. Sentien que hi havia un Déu en el Cel, disposat a venjar-se terriblement de totes les malifetes comeses contra els pobres infants que no es poden defensar. Per això es reunien tremolant i queixant-se, i els qui eren a casa dels altres no s'atrevien a tornar a casa seva; malgrat tot renyien i es barallaven, cada un donant la culpa als altres, tots pretenien que havien intentat dissuadir-los del pacte, i els havien avisat en va, i ningú no veia cap inconvenient que es castiguessin els culpables, sempre i quan ell i la pròpia casa se'n poguessin escapar. Si en aquella terrible espera i disputa haguessin trobat una nova víctima innocent que s'hagués prestat a fer de cap de turc, ningú no s'hauria estat de carregar-li la culpa, amb l'esperança de salvar la pròpia pell.

De sobte un d'entre ells féu un crit esgarrifós, tingué una sensació de dolor com si hagués trepitjat un agulló candent, com si li clavessin el peu a terra amb un clau roent, com si en el moll dels seus ossos hi circulés foc. Tothom s'apartà i tothom mirà el peu que la víctima havia agafat amb la seva mà. Sobre el peu hi seia l'aranya, grossa i negra, mirant tothom amb una alegria perversa. Aleshores a tots se'ls coagulà la sang en les venes, retingueren l'alè en llurs pits, clavaren la vista sobre l'aranya, mentre que aquesta se'ls anava mirant tranquil·lament, plena d'alegria maligna, que el peu s'anava tornant negre, i que semblava que en el cos del malaurat hi lluitessin furiosament l'aigua i el foc; el pànic trencà els lligams de la por, la reunió es dissipà. Però amb una velocitat miraculosa, l'aranya havia deixat la seva primera col·locació, i s'anava passejant sobre el peu d'aquest i el taló d'aquell altre, i un caliu travessà els seus cossos, mentre que llurs crits espantosos contribuïen a accelerar els passos d'aquells qui estaven fugint. A corre-cuita, amb un pànic mortal, com el feram davant dels caçadors, es precipitaven en les seves cases, i cada un tenia la sensació d'ésser perseguit per l'aranya, barraven les seves portes i malgrat tot no paraven de tremolar d'una por indescriptible.

Un bon dia l'aranya havia desaparegut, ja no es sentien els crits d'agonia, la gent es veia obligada a sortir de les seves cases, per anar a buscar aliments per al seu bestiar i per a ells mateixos; ho feien amb terror mortal, car on era ara l'aranya? ¿No podia ésser aquí i saltar sobre el peu d'algú en el moment menys pensat? I qui caminava amb més precaució i escrutava més amb la vista, era el primer a veure de cop i volta l'aranya seient-li sobre el peu o la mà, se li passejava per sobre el rostre, s'instal·lava sobre el seu nas amb tota la seva negror i li fixava els ulls, uns agullons roents el penetraven fins al moll dels ossos, era voltat pels incendis de l'infern fins que la mort se n'emparava.

Així, tan aviat l'aranya no era enlloc, tan aviat era aquí o allà, en la vall o dalt de la muntanya. Apareixia xiulant enmig de l'herba, queia del sostre, sorgia de terra. A la claror del migdia, quan la gent es reunia entorn de les farinetes d'avena, apareixia sota de la taula amb els seus ulls fulgurants, i abans de que els homes espantats s'haguessin pogut dispersar, ja havia corregut per sobre de les mans de tothom, s'havia col·locat sobre el cap del pare de família i passejava la seva mirada per sobre la taula, per sobre les mans que s'anaven ennegrint. Durant la nit queia sobre les cares de la gent, els trobava al bosc o a les quadres. Ningú no la podia esquivar, era pertot i enlloc alhora, hom no se'n podia protegir ni despert ni dormint. El qui creia estar segur sota un cel serè, dalt d'un arbre, de sobte sentia foc pujar-li esquena amunt, sentia les potes roents de l'aranya en el seu clatell, que el contemplava per sobre l'espatlla. No perdonava ni l'infant en el bressol, ni el vell en el llit mortuori. Regnava una mortaldat com encara no se n'havia vista mai cap i la gent es moria d'una manera més terrible que de qualsevol mort coneguda fins aleshores. I el més terrible era la por indescriptible que causava l'aranya, que era pertot i enlloc alhora, i que de sobte, inesperadament us fixava amb els seus ulls letals, quan us crèieu més segurs.

Naturalment la notícia d'aquest nou flagell havia arribat ben aviat al castell, i també allà causava pànic i discordància, en la mesura en la qual les regles de l'ordre ho toleraven. El von Stoffeln es temia que ara a ells també els tocava rebre, com havia estat el cas anteriorment amb el seu bestiar, i es recordava de moltes declaracions del sacerdot mort, que ara l'induien a la meditació. Més d'una vegada li havia dit que tots els crims que cometia contra els pagesos, tard o aviat recaurién sobre ell; però no li havia fet mai cas, ja que tenia la creença que Déu sabia distingir entre un cavaller i un pagès, ja que en cas contrari no els hauria creat tan diferents. Però ara temia malgrat tot que el

sacerdot pogués haver tingut raó, amonestà els cavallers amb dures paraules i declarà que els estava esperant un càstig feixuc per les seves paraules irreflexives. Però els cavallers tampoc no volien carregar amb la culpa i tots acusaven els altres, i encara que no ho expressava ningú, tots pensaven que ben mirat, el von Stoffeln era l'únic responsable i que tota la culpa havia de recaure sobre ell. I a més del von Stoffeln inculpaven un jove cavaller polonès, que era qui s'havia mofat més del nou castell i que havia induït més el von Stoffeln a l'edificació de la fortalesa i a la plantació temerària del passeig ombrós. Aquest cavaller encara era molt jove, però no obstant era el més salvatge de tots ells, i si era qüestió de cometre una acció temerària, ell s'hi precipitava. Era com un pagà i no temia ni Déu ni el diable. Aquest element s'adonava prou del pensament dels altres, que no gosaven expressar-li la seva opinió, i també notava llur por secreta. Per això es mofava d'ells dient que si tenien por d'una aranya, què farien davant d'un drac. Aleshores s'armà de dalt a baix i cavalcà vall amunt, jurant que no tornaria abans d'haver matat l'aranya d'una estocada o bé aplastant-la amb la seva pròpia mà. Els gossos excitats el voltaven, el falcó seia sobre el seu puny, la llança penjava de la sella, el cavall picava alegrement de peus. Amb una mescla de por i d'alegria maligna miraven com s'allunyava del castell, tot recordant la guàrdia nocturna a Bärhegen, durant la qual les armes laiques havien demostrat la seva poca eficàcia contra aquest enemic.

Cavalcava en direcció de la propera masia, vorejant un bosc d'avets, tot guaitant als seus voltants. Quan pogué distingir la casa voltada de gent, cridà els seus gossos, alliberà el cap del falcó, mentre que el punyal solt dringava en la seva funda. El falcó que havia adreçat la seva mirada enlluernada en direcció del cavaller, esperant un senyal seu, es precipità enlaire des del seu puny, els gossos que havien acudit volant udolaven i s'escampaven amb la cua entre cames. En va el cavaller cridava i perseguia els seus animals, no els va veure mai més. Aleshores, per assabentar-se de les últimes noves, s'adreçà cap a la gent, que l'esperaven tranquil·lament, fins que es trobà prou a la vora. Llavors exhalaren uns crits espantosos i anaren a refugiar-se en els boscos i els precipicis, car sobre el casc del cavaller seia l'aranya negra d'unes mides descomunals i els adreçà la seva mirada verinosa carregada de plaer maligne. Inconscientment el cavaller era portador del que anava buscant. Carregat d'ira ardent, perseguia i interpel·lava la gent, cridant amb una ràbia que anava augmentant gradualment, cavalcant amb fúria creixent, tot cridant horriblement,

fins que el seu cavall es precipità en la vall, saltant per sobre d'una roca. Allà trobaren el casc i el cadàver, les potes de l'aranya havien injectat el seu foc en el cervell del cavaller a través del casc, inflamant-hi un incendi terrible, del qual fou deslliurat finalment per la mort.

El castell fou dominat per un pànic més intens que mai. S'hi tancaven i tot i així no s'hi sentien gaire segurs. Buscaren les armes sagrades, però durant molt de temps no van poder trobar ningú capaç i disposat de manejar-les. Finalment un sacerdot allunyat es deixà seduir pels diners i les paraules. Acudí per combatre l'enemic amb aigua beneïda i amb sentències sagrades. Però en lloc de fortificar-se amb dejunis i oracions, esmorzava cada matí amb els cavallers, sense comptar els gots i delectant-se amb la carn de cérvol i d'ós. Amb això es vanagloriava de les seves accions heroïques en el camp espiritual, mentre que els cavallers relataven les seves proeses, i ningú no comptava les copes, i l'aranya fou oblidada. De sobte tota la vida s'aturà, les mans rígides es tancaren sobre les copes o les forquilles, les boques badaren, totes les mirades esverades es fixaren sobre un sol punt. Només el von Stoffeln havia quedat impassible, apurà el seu got i anà relatant una de les seves proeses en el país dels pagans. Però sobre el seu cap hi seia l'aranya, tan grossa com era, i la seva mirada donava tota la volta a la taula, mentre que el cavaller ni se n'adonava. Aleshores el caliu començà de circular a través del seu cervell i la seva sang, exhalà un crit espantós, es tocà precipitadament el cap amb la mà, però ja no hi trobà l'aranya, que havia corregut per sobre de les cares de tots els cavallers amb la seva terrible diligència. Cap d'ells no ho va poder impedir. Un després de l'altre emeteren uns crits terribles, consumits per la brasa, i des de la calba del sacerdot l'aranya anava contemplant la seva obra terrorífica, mentre que amb el got que mantenia fermament en la seva mà el sacerdot intentà d'apagar el foc que flamejava des del seu cap a través del moll dels ossos. Però l'aranya resistí aquesta arma i anà contemplant el desastre, fins que l'últim dels cavallers hagué exhalat l'últim crit, l'última alenada.

En el castell només foren perdonats uns quants, pocs, criats que mai no havien fet dels pagesos l'objecte de les seves mofes; ells relataren els terribles esdeveniments dels quals havien estat testimonis. No obstant això, la sensació que els cavallers havien rebut el que es mereixien, no consolava els pagesos, el pànic s'anava fent més i més agut, més cruel. Alguns intentaven fugir. Més d'un volia abandonar la vall, però precisament aquests solien

constituir les primeres víctimes de l'aranya. Sobre el camí hom trobava els seus cadàvers estesos. D'altres es refugiaven dalt de les muntanyes, però l'aranya ja els hi solia esperar, i quan creien trobar-se segurs, es trobaven l'aranya al clatell o al mig de la cara. La malignitat diabòlica d'aquesta bèstia anava augmentant més i més. Ja no escometia per sorpresa, ja no imposava la mort inesperadament; seia dins l'herba davant la seva víctima o bé penjava d'un arbre sobre d'ella, tot mirant-se-la de manera verinosa. Aleshores la persona fugia tan lluny com la duien les seves cames, i quan s'aturava sense alè, l'aranya ja s'havia col·locat davant d'ella, mirant-la verinosament. Si tornava a fugir i es veia obligada a aturar els seus passos, tornava a trobar-se encarat a l'aranya, i tan sols quan ja no podia fugir més, s'hi apropava per infligir-li la mort. Més d'un desesperat intentà resistir-se-li matant-la; li tiraven pedres de cent lliures a sobre i la colpejaven amb porres i destrals, quan la tenien assegurada davant d'ells. Però tot era en va, la pedra més pesada no l'aixafava, la destral més afilada no la feria, de sobte saltava a la cara de la gent, il·lesa s'apropava a les seves víctimes. La fuga, la resistència, tot era debades. Aleshores l'última resistència s'esvania i la desesperació regnà en la vall i en la muntanya.

Fins ara la mala bèstia només havia perdonat una sola casa i no hi havia fet mai acte de presència; era la casa en la qual havia viscut Cristina, de la qual havia raptat l'infant. Havia escomès el seu propi marit al mig d'un camp; allà trobaren el seu cadàver malparat més horriblement que tots els altres, les seves faccions desfigurades en un dolor indescriptible. Havia descarregat la seva ira més horrible contra ell, li havia preparat la retrobada més horripilant. Però ningú no havia presenciat els fets.

Encara no havia assaltat la casa; hom no podia endevinar, si és que s'ho volia guardar per a l'últim moment, o bé si se'n malfiava. Però com en tots els altres llocs hi regnava la por.

La jove dona devota s'havia refet, i no temia per ella, però d'allò més per al seu tendre infant i la seva germaneta, i els vigilava de dia i de nit, i l'àvia fidel compartia amb ells les penes i les vigilàncies. I conjuntament pregaven Déu de mantenir-los els ulls oberts per a les guàrdies i d'il·luminar-los i de fortificar-los de cara a la salvació dels nens innocents.

Sovint quan vetllaven durant tota la llarga nit, tingueren la sensació de veure scintillar i espurnejar l'aranya en un racó fosc, o creien que les estigués contemplant a través de la finestra; aleshores la seva por s'accentuava immensament, ja que no sabien de quina manera haurien pogut protegir els infants de

l'aranya, i pregaven Déu d'allò més fervorosament, demanant-li el seu consell i auxili. Ja havien preparat tota mena d'armes, però en saber que davant l'aranya, la pedra perdia la seva pesantor i la destal el seu fill, tornaren a endreçar-les. Aleshores a la mare se li anava formant la idea que si algú s'atrevís a agafar l'aranya amb la mà, se la podria vèncer. També s'havia assabentat de que algú havia intentat aplastar-la amb la mà quan el cop de roc havia resultat ineficaç, però també en va. Un horrible corrent de caliu que els travessava el braç els privava de totes les seves forces i portava la mort al cor. La dona jove considerà que no tindria la força per aplastar l'aranya, però sí tindria la valentia d'agafar-la, i Déu li concediria la força necessària per tancar-la en algun lloc, on fos inofensiva. Ja havia sentit a parlar d'homes experts que havien tancat esperits en algun forat en alguna roca o en una fusta, que havien obstruït amb un tap, i mentre que ningú no treia el tap, l'esperit havia de romandre captiu en el seu forat.

El seu esperit l'anava estimulant a procedir també d'aquesta manera. Es posà a fer un forat en la biga de la finestra que tenia més a la vora a la seva dreta quan seia al costat del bressol, preparà un tap que encaixava exactament en el forat, el beneí amb aigua beneïta, disposà un martell, i d'ara endavant anà pregant Déu dia i nit que li concedís força per a acomplir el seu acte. Però a vegades la carn era més forta que l'esperit, i un son feixuc li tancava els ulls. Aleshores somniava l'aranya fitant els rulls rossos del seu fill. Això la féu sobresaltar i estendre la seva mà en direcció als rissos del nen. Però no hi havia cap aranya allà, el nen estava somrient amb el somriure dels infants que veuen el seu àngel quan somnien. La mare, però, fou perseguida de tots cantons pels ulls verinosos de l'aranya, i per molta estona el son es va apartar d'ella.

En una ocasió també fou vençuda pel son que s'apoderava d'ella en una nit profunda. Aleshores tingué la sensació de veure en uns espais llunyans el sacerdot devot que havia mort salvant el seu fill, que li cridava des de la llunyania: "Dona, desperta't, l'enemic és aquí!" Llançà aquest crit tres vegades consecutives, i tan sols a la tercera vegada es va poder deslliurar dels lligams estrets de la son, però en aixecar penosament les parpelles pesades, descobrí l'aranya inflada de verí caminant sobre el llit infantil, en direcció de la cara de la criatura. Aleshores evocà Déu i agafà l'aranya amb mà dreta. Uns corrents de foc n'emanaren i travessaren el braç de la mare fidel fins al seu cor. Però la fidelitat i l'amor maternal li feren tancar la mà, i Déu li donà la força per resistir. Sotmesa a mil suplicis de mort empenyé l'aranya amb una

mà cap al forat preparat, mentre que amb l'altra hi col·locà el tap i el clavà amb el martell.

A dintre es sentien uns bronziments i uns bramuls com si les rufades lluitessin amb les aigües de la mar, la casa vacil·lava en els seus fonaments, però el tap aguantava, l'aranya romania presonera.

La fidel mare encara pogué alegrar-se de la salvació del seu fill, donà les gràcies a Déu per la seva mercè, i aleshores morí de la mateixa mort com tots els altres, però el seu amor maternal contrarestava tots els dolors, i els àngels acompanyaren la seva ànima cap al tron de Déu, on es troben tots els herois que han sacrificat les seves vides pels altres, que ho han arriscat tot per Déu i pels seus. S'havia acabat la mort negra. La pau i la vida tornaren a regnar en la vall. Ja no es veia l'aranya negra, car era empresonada en aquell forat, on roman encara avui."

"Què, allà en aquella biga negra?" s'exclamà la padrina, i s'aixecà de terra d'un bot, com si hagués estat asseguda en un formiguer. Al menjador havia segut davant la famosa biga. I ara sentia una cremor a l'esquena, es girà, guaità darrera seu, es passà la mà amunt i avall i no es podia treure la por de sobre de tenir l'aranya negra al clatell.

Els altres també estaven angoixats quan l'avi callà. Un gran silenci s'havia apoderat de tots ells. Ningú gosava mofar-se del relat, ni tampoc aprovar-lo. Tothom preferia esperar que un altre agafés la paraula, per poder adaptar-hi la seva pròpia opinió. Aquesta era la manera de no equivocar-se gaire. Aleshores es presentà la llevadora, que ja havia cridat unes quantes vegades sense que li responguessin; la seva cara era ben encesa, com si s'hi hagués passejat l'aranya. Es posà a rondinar que ningú no volia venir, per més que cridés. "Ja està bé," va dir, "quan hem cuinat, ningú no vol venir a taula, i quan els menjars ja no són bons, em recaurà tota la culpa a mi, ja sé com van les coses. Aquesta carn tan grassa que hem preparat, ja no la podrà menjar ningú quan sigui freda, a més que això és molt malsà."

Ara la gent ja venia, però ben lentament, i ningú no volia ser el primer a entrar a casa. Era l'avi que havia de donar l'exemple. Aquesta indecisió aquest cop no era deguda a la usança de no voler despertar la impressió de no poder esperar el menjar, sinó que era provocada pel dubte a què és sotmès tothom a l'hora d'entrar en un paratge terrorífic, tot i que a dintre casa no hi havia res terrorífic. Les belles ampolles de vi omplertes de nou brillaven amb força sobre la taula, dos pernils lluents atreïen l'atenció, uns enormes rostits de vedella i de xai fumejaven i entre totes aquestes coses hi havia trenes fresques, plats amb pastissos, plats amb tres tipus de dolços, i tampoc no faltaven els recipients amb el te dolç. Tot això feia molt de goig, però no cridava gaire l'atenció dels convidats que

s'asseguraven amb unes mirades ansioses que l'aranya no sorgís d'algun racó o que àdhuc els estigués fixant des de dalt d'un pernil, amb els seus ulls verinosos. No la veien enlloc, però tot i així ningú no feia els compliments habituals: "Què us heu pensat en oferir-nos tantes coses encara; qui voleu que ho mengi, tot això, si ja hem menjat de sobres," sinó que tothom s'aplegava cap a la banda baixa de la taula, perquè ningú no volia seure a la banda alta.

En va hom incità els hostes de seure a la part alta de la taula. Es quedaven com clavats a terra. En va el jove pare encetà el vi i els invità a venir a beure el vi que hi havia servit. Aleshores agafà la padrina pel braç tot dient-li: "Apa, sigues tu la més valenta i dóna el bon exemple." Però la padrina s'hi resistí amb totes les seves forces, que no eren poques, i exclamà: "Ni per mil lliures no tornaré a seure aquí dalt. Sento un formigueig esquena amunt i avall, com si me la freguessin amb una mata d'ortigues. I si hagués de seure allà davant de la biga, sentiria la terrible aranya al clatell tota l'hora." "Això és culpa teva, avi," digué l'àvia, "perquè evoques aquestes coses velles? Això en la nostra època ja no té sentit i només pot servir per a perjudicar tota la casa. I si mai els nens tornen de l'escola plorant i queixant-se, que els companys els retreuen que la seva àvia sigui una bruixa i que la tenen tancada en una biga, què en trauràs?"

"No t'esveris, àvia," digué l'avi, "avui dia tot s'oblida fàcilment i no es recorden les coses com antigament. M'han demanat de dir la veritat i més val que la gent s'assabenti dels fets reals, que no pas que cadascú es vagi inventant la seva versió dels fets. La veritat no significa pas cap deshonra per a la nostra casa. Però, veniu i seieu, mireu, jo mateix seuré davant el tap. Ja he estat assegut aquí davant durant milers de dies, sense por ni vacil·lació, i per tant sense perill. Només quan em venien uns mals pensaments, d'aquests que podrien donar presa al diable, em semblava sentir un bronziment darrera meu, semblant al rondinament de benestar que fa un gat que està content perquè esteu per ell i l'amanyagueu, i vaig experimentar unes esgarriances estranyes i insòlites que em van pujar esquena amunt. A part d'això roman absolutament quieta aquí dins, i mentre que aquí fora no oblidem Déu, es veu obligada d'esperar tancada aquí dintre.

Aleshores els convidats s'assossegaren una mica i van seure, però ningú no s'apropà gaire a l'avi. El jove pare finalment va poder atendre els seus convidats, posà un enorme tros de rostit sobre el plat de la seva veïna, aquesta en tallà un bocí i posà la resta sobre el plat del seu veí, separant-la de la forquilla amb el polze. D'aquesta manera la peça donà la volta d'un plat a l'altre, fins que finalment algú declarà que es quedava amb la resta i que encara hi havia d'altres trossos. Un nou tros es posà a voltar. Mentre que el jove pare anava servint menjars i beures i que els convidats li deien que avui tenia un dia esgotador, la llevadora feia la

volta amb el te dolç fortament condimentat de safrà i de canyella, n'oferí a tothom, incitant els qui l'apreciaven que li ho diguessin, ja que n'hi havia per a tothom. I al qui declarava que li agradava, li abocava el te en el vi, tot dient que a ella també li agradava, ja que hom tolerava més bé el vi, i que d'aquesta manera no causava migranya. Hom menjava i bevia. Però tan bon punt cessava el soroll característic, que sempre se sent quan s'enceta un plat nou, que hom tornava a quedar silenciós i els rostres es posaven seriosos, i es notava molt bé que l'aranya havia captivat tots els pensaments. De manera tímida i discreta hom guaitava el tap darrera l'esquena de l'avi, però ningú no gosava tornar a parlar-ne. De sobte la padrina féu un crit agut i li faltà poc per caure de la cadira.

Una mosca s'havia passejat per sobre el tap, ella havia cregut veure les cames de l'aranya sorgir del forat, i encara li tremolava tot el cos. Amb prou feines es mofaren d'ella; el seu sobresalt era un pretext benvingut per tornar a començar a discutir de l'aranya, ja que la nostra ànima no s'allibera tan fàcilment d'una cosa que l'hagi impressionada profundament.

"Però, escolta, cosí," digué el padrí gran, "aquesta aranya no ha sortit mai del seu forat i ha estat tancada sempre aquí dins des de fa tants centenars d'anys?" "Ep," digué l'àvia, "més valdria no parlar-ne més, d'aquesta història, ja se n'ha parlat tota la tarda." "Ei, mare," va intervenir el cosí, "deixa parlar el teu marit, ens ha fet passar agradablement l'estona, i ningú no us pot criticar aquests fets, ja que no sou descendents de la Cristina. I ja no podràs desviar els nostres pensaments del tema, i si no se'n pot parlar, ja no parlarem de res més, i ja no ens la passarem tan bé. Per tant parla, avi, la teva muller no s'ho agafarà pas malament." "Bé, si ho voleu absolutament, sigui, però més hauria valgut parlar d'una altra cosa, sobretot ara de cara a la nit," digué l'àvia.

Aleshores l'avi tornà a agafar la paraula i tots els rostres es tornaren a tensar: "El que encara sé no és gaire cosa, però us ho contaré, potser a l'època actual algú hi podria prendre un exemple. A molts no els faria gens de mal.

Quan la gent sabia l'aranya tancada i tornaven a tenir la vida assegurada, em consta que tenien la sensació d'estar al Cel i que Déu era entre ells amb la seva beatitud, i durant molt de temps tot anava bé. S'encomanaven a Déu i fugien del diable, i àdhuc els cavallers que acabaven de prendre possessió del castell respectaven la mà de Déu, tractant la gent amb clemència i ajudant-los.

Però aquesta casa fou considerada per tothom amb veneració, gairebé com si es tractés d'una església. Per descomptat al principi experimentaven unes esgarrifances en veure-la, veient en ella la presó de la fastigosa aranya i pensant en

la facilitat amb la qual en podria fugir per desencadenar de bell nou tota la vella misèria amb tot el seu vigor diabòlic. Però aviat s'anaven adonant, que el poder diví era superior al del diable, i en senyal d'agraïment envers la mare que havia mort per tots ells, ajudaren els fills i treballaren les seves terres de franc, fins que pogueren fer-ho ells mateixos. Els cavallers tenien la intenció de permetre'ls construir una casa nova, de manera que no haguessin de témer l'aranya que per casualitat podia arribar a alliberar-se en la casa habitada, i molts veïns que no s'havien pogut desprendre de l'ànsia que els inspirava aquella bèstia, que havia arribat a fer-los tremolar terriblement, els volien ajudar en aquella tasca. Però la vella àvia no en volia sentir ni parlar: "Aquí l'aranya ha estat captivada en el nom del Pare, del Fill i de l'Esperit Sant", instruï els seus néts, "i mentre que en aquesta casa aquests tres sants noms es veneraran degudament, mentre que es mengi i es begui venerant aquests tres sants noms, estareu emparats de l'aranya que ha de romandre fermament tancada en el seu forat i cap casualitat no hi pot prendre influència. Aquí, seient en aquesta taula, amb l'aranya darrera, no oblidareu mai la necessitat que tenim de Déu i sempre recordareu el seu poder. D'aquesta manera, l'aranya us farà pensar en Déu i us menarà a la salvació, a despit del diable. Si en canvi us oblidéssiu de Déu, encara que fos a cent hores de camí d'aquí, l'aranya us sabria trobar, igual com el mateix diable." Els nens ho entenien, es quedaren a la casa, creixien amb temor de Déu, i la benedicció de Déu regnà sobre la casa.

El nen petit, que havia demostrat tanta fidelitat envers la seva mare, com la que més endavant havia demostrat ella envers ell, es convertí en un home ben plantat, estimat per Déu i els homes, que trobà gràcia davant els cavallers. Per això també fou dotat de béns temporals, pels quals no oblidà Déu, ni tampoc no era avar; ajudava els qui es trobaven necessitats com també desitjava que se l'ajudés a l'hora de l'última necessitat. I quan no es trobà prou fort per ajudar sol, es convertí en un advocat d'allò més eficaç davant Déu i els homes. També fou dotat d'una dona sàvia, i entre ells regnà una pau inalterable, i en conseqüència llurs infants es podien desenvolupar en una atmosfera de devoció i de felicitat, i tots dos es moriren dolçament en una edat ja força avançada. La seva família anava prosperant en el temor de Déu i en la caritat.

Sí, tota la vall gaudia de la benedicció del Senyor, la felicitat regnà en els camps i les quadres, i la gent convivia en pau. La terrible experiència havia commogut els homes, que ara s'orientaven envers Déu; tot el que feien ho feien en el seu nom, i

quan algú podia auxiliar el seu proïsme, no vacil·lava. Des del castell no els arribava cap mena de maldat, ans al contrari, molts favors. El nombre de cavallers hi anava minvant gradualment, ja que la lluita en els països pagans s'anava aferrissant, i cada braç que pogués esgrimir una espasa hi feia falta. Però la gran sala mortuòria en la qual l'aranya havia exercit els seus poders malèfics tant contra els pagesos com contra els cavallers, advertia constantment els qui vivien en el castell, que Déu castigava amb la mateixa duresa tots els qui s'apartaven d'Ell, tant si era pagès com cavaller.

D'aquesta manera passaren molts anys de felicitat i de prosperitat, i la vall gaudia de gran fama entre les altres. Les seves cases eren ben plantades, les seves provisions considerables, les caixes de cabals ben proveïdes de monedes, llur bestiar era el que feia més goig d'entre el de les valls i de les muntanyes, les seves filles eren ben considerades en tot el país i els seus fills benvinguts pertot arreu. I aquesta fama no s'extingia del dia a l'endemà com fou el cas de la mata d'en Jonàs, sinó que es mantenia de generació en generació, car els fills seguien la vida devota dels seus pares. Però de la mateixa manera que els corcs es solen emparar del perer més frondós i regat amb més abundància, per penetrar-hi, fer-lo pansir i finalment occir-lo, a vegades ocorre que allà on Déu reparteix la seva benedicció divina amb més abundància, el corc s'empara de la benedicció inflant l'home d'orgull i cegant-lo, de forma que els homes obliden Déu enmig de tanta prosperitat, obliden el Donador enmig de la riquesa, i es tornen com els israelians, que oblidaven Déu que els havia auxiliat, per compte d'uns vedells d'or.

Així doncs, al cap de moltes generacions, l'orgull i la vanitat s'anaven arrelant en la vall, unes dones forasteres portaren i cultivaren ambdues coses. Els vestits es tornaven més elegants, hom veia espurnejar uns joiells, i la vanitat s'estenia àdhuc sobre el camp dels objectes sagrats, i en lloc de tenir tot el seu cor devotament dedicat a Déu en el moment de l'oració, llurs ulls jactanciosos fitaven les boles d'or dels seus rosaris. Així llur culte fou dominat per la sumptuositat i l'orgull, mentre que els seus cors s'anaven endurint envers Déu i els homes. Hom ja no es preocupava pels manaments divins. Hom es mofava del culte i dels servidors de Déu; car on hi ha vanitat o diner en abundància hom cau fàcilment en l'error de pensar que els seus propis desigs són fruit de la saviesa, i que aquesta saviesa és superior a la mateixa saviesa divina. De la mateixa manera que els havien turmentat els cavallers en la seva època, ara tractaven els seus

súbdits amb duresa i els turmentaven. I a mesura que anaven treballant poc, feien treballar més els seus criats, i a mesura que anaven exigint més i més dels seus criats i criades, els anaven tractant com una mena de bestiar irracional. I ja no consideraven que aquella gent també tenia ànimes que volien ser ateses. On hi ha molta vanitat o molts diners, hom comença d'edificar cases, una més bella que l'altra, i ara anaven construint com abans ho havien fet els cavallers, i de la mateixa manera com abans foren turmentats pels cavallers, ara tampoc no respectaven ni els criats ni el bestiar, dominats com eren, pel diable de la construcció. Aquest canvi també havia assotat aquesta casa, mentre que la vella riquesa perdurava.

Ja feia gairebé dos-cents anys que l'aranya era empresonada en aquest forat; una dona astuta i vigorosa era la mestressa de la casa. No venia de Lindau, però tanmateix s'assemblava a Cristina en més d'un aspecte. També era forastera, es lliurava a l'orgull i la vanitat, i tenia un fill únic. El seu marit s'havia mort sota la seva tirania. Aquest fill era un bell noi de caràcter agradable, amable amb els homes i el bestiar. Ella l'estimava molt, però no li ho manifestava. El dominava en tots els seus passos i ni li deixava passar res que no li hagués permès prèviament, i quan ja feia temps que era adult no podia anar a veure els companys o assistir en alguna festa, sense que l'hi acompanyés la mare. Quan finalment el considerà prou gran, el casà amb una dona de la seva família i al seu gust. Ara en lloc d'una mestressa en tenia dues, i ambdues eren igualment vanitoses i orgulloses, i com que ho eren elles, exigien que Christen també ho fos, i quan es mostrava amable i humil com corresponia a la seva manera de ser, li ensenyaven qui manava allí.

Ja feia temps que la casa vella les amoïnava, i els feia vergonya, ja que els veïns tenien cases noves, tot i que no eren tan rics com ells. La llegenda de l'aranya i del que havia declarat l'àvia, encara restava present en la memòria de tothom, altrament ja faria temps que s'hauria tirat la casa vella a terra, però tothom els ho desaconsellava. Però la convicció anava prenent forma, que aquests consells eren inspirats exclusivament per l'enveja, ja que no haurien acceptat de bon grat veure-los allotjats en una casa nova. A més, aquella casa els provocava una creixent angoixa. Quan eren asseguts aquí a la taula, tenien una sensació com si ronqués un gat darrera llur esquena o bé com si s'obrís silenciosament el forat i que l'aranya es disposés a saltar-los al clatell. Els faltava aquell esperit que anava mantenint el forat tancat i en conseqüència es temien més i més que es pogués

obrir. Això els proporcionava un bon motiu per a edificar una casa nova, en la qual no haurien de témer l'aranya, com pensaven. Decidiren de cedir la casa vella als criats, que feien nosa a la seva vanitat.

Christen hi va accedir de molt mal grat, ja que sabia el que havia dit l'àvia, i creia que la prosperitat familiar anava estretament lligada a la casa i que ell no temia l'aranya i que àdhuc li semblava que assegut aquí dalt a la taula era on podia pregar amb més devoció. Expressà els seus pensaments, però les dones el feren callar; i ja que era una mica com si fos el criat d'elles, callà, però solia plorar amargament, quan elles no ho podien veure.

Era previst de construir una casa allà, una mica més amunt de l'arbre sota el qual acabem de seure, una casa com ningú no en tenia cap en tota la regió.

En la impaciència pròpia dels vanitosos, i sense tenir cap noció de la construcció, aquestes dones, que no podien esperar el moment de jactar-se de la casa nova, maltractaven de mala manera els criats i el bestiar que els estaven construint la casa, i no els deixaven descansar ni els sants dies festius, ni tampoc no respectaven el seu descans nocturn, i no agraïen l'ajuda que els prestaven els seus veïns, segons la usança vigent ja aleshores, ans al contrari, els maleïen quan tornaven a casa per ocupar-se també dels seus propis afers.

Quan començaren d'aixecar la teulada i clavaren el primer clau en la biga principal, el forat exhalà un fum que feia pensar en el que produeix la palla molla si hom intenta d'encendre-la; aleshores els operaris bellugaren el cap de manera preocupada i comentaren entre ells, i també amb veu alta, que la nova construcció no duraria gaire, però les dones es mofaren d'ells i no feren cas d'aquell senyal del destí. Quan finalment la casa fou acabada, s'hi traslladaren, s'hi instal·laren amb un luxe descomunal i la inauguraren organitzant-hi una festa que durà tres dies i de la qual encara parlarien els fills i els néts dels assistents en tot l'Emmental.

Però durant tots aquells dies de festa, em consta que en tota la casa es sentia un bronziment estrany, com un gat que fa rum-rum de content, perquè l'amanyaguen. Però malgrat tots els esforços no aconseguien trobar el gat que originava aquest soroll. Aleshores més d'un fou pres d'angoixa i deixà la festa malgrat totes les magnificències. Les úniques que no s'adonaven de res o no s'hi fixaven eren les dues dones, ja que pensaven tenir-ho tot resolt pel fet de disposar de la casa nova.

Efectivament, qui és cec no veu ni el sol, així com qui és sord tampoc no sent el tro. Per això les dones de la casa nova anaven celebrant tranquil·lament, tornant-se cada dia més vanitoses, no pensant en l'aranya, sinó mamant una vida luxosa i desocupada que consistia a arreglar-se i menjar bé. No s'entenien amb ningú i no pensaven en Déu.

En la casa vella els criats s'havien quedat sols, vivien de la manera que volien, i mentre que Christen els volia vigilar, les dones no li ho toleraven i el renyaven, la mare sobretot per vanitat, la muller més aviat per gelosia. En conseqüència aviat no quedà cap mena d'ordre i aviat també s'hi va perdre el temor a Déu, com sempre passa quan falta un mestre. Si no hi cap mestre assegut al cap de taula, cap mestre que es fa càrrec de les regnes a dintre i a fora, aviat el més salvatge creu ser el més gran i el qui té la conversa més infame, creu ser el més espavilat.

Així es presentaven les coses en la casa de baix, i els criats aviat es comportaren com una colla de gats embogits. Ja no era qüestió de pregar i en conseqüència s'havia perdut tant de la voluntat com dels dons de Déu. De la mateixa manera com la vanitat de les mestresses ja no tenia límit, la insolència dels criats anava augmentant. Hom malgastava el pa sense cap vergonya, hom es tirava les farinetes d'avena a la cara per sobre de la taula mitjançant les culleres, i àdhuc s'arribava a embrutar bestialment els aliments a fi d'espatllar malignament les ganes de menjar dels altres. Agullonaven els seus veïns, maltractaven el bestiar, es mofaven del sant culte, negaven qualsevol mena de poder superior i feien passar moltes males estones al sacerdot que els volia sermonejar; amb poques paraules, ja no temien ni Déu ni els homes i cada dia es comportaven pitjor. Malgrat que els criats i les criades menaven aquella vida salvatge, s'anaven turmentant entre ells, i quan als criats ja no se'ls acudia res més per amoïnar les criades d'una manera nova, un es va recordar de l'aranya com a mitjà per espantar-les i per dominar-les. Tirava unes cullerades de farinetes o de llet contra el forat, tot cridant que aquella bèstia tancada allà dintre durant tants segles sense alimentar-se, ja devia tenir gana.

Aleshores les criades es posaven a cridar horroritzades i prometien tot el que se'ls acudia i àdhuc els altres criats eren presos d'esgarrifances. Com que aquest joc s'anava repetint impunement, aviat ja no féu el seu efecte, les criades ja no xisclaven, ja no feien promences, i els altres criats també s'atrevien a jugar el mateix joc. Més tard el primer s'atreví a colpejar el forat amb el seu ganivet, tot llançant unes imprecacions

de la pitjor espècie, amenaçant d'afluixar el tap per veure què hi havia allà dintre, perquè li semblava que ja era hora que veiessin quelcom nou. Allò desencadenà una nova onada de pànic, i el noi que n'era el protagonista es convertí en el mestre de tots ells i els podia exigir qualsevol cosa, sobretot a les criades.

Em consta que aquell noi era un personatge ben estrany, del qual hom ignorava la procedència. Es sabia mostrar tan dolç com un anyell, però també ferotge com un llop. Quan es trobava sol amb una dona, era dolç com un anyell, en societat, però, era ferotge com un llop i semblava que els odiés a tots, tot buscant de superar-los amb la crueltat de les seves paraules i dels seus actes. Sembla que és precisament aquesta mena d'homes els que solen agradar més a les dones. Per això les criades es mostraven horroritzades d'ell en públic, mentre que quan eren soles amb ell, l'estimaven més que qualsevol altre. Tenia uns ulls desiguals d'un color indefinit, que s'odiaven mútuament, ja que no miraven mai en la mateixa direcció, defecte que sabia amagar mitjançant les seves celles llargues quan abaixava la vista en una hipòcrita actitud de modèstia. Tenia uns cabells arrissats d'un color indefinible que alternava entre el ros i el roig. A l'ombra es veien d'un ros lluminós, al sol eren més vermells que el pèl de qualsevol esquiroi. Turmentava el bestiar com ningú més i els animals l'odiaven d'allò més. Tots els criats pensaven que era el seu amic, no obstant això ell els amotinava tots els uns contra els altres. Era el preferit de les mestresses i en conseqüència era l'únic que es solia trobar sovint a la casa de dalt. Quan s'adonava que les criades s'estaven portant com unes salvatges durant la seva absència, apuntava el forat amb el seu ganivet i es posava a amenaçar-les fins que se li tornaven a sotmetre.

Però ben aviat aquest joc anà perdent el seu efecte. Les criades s'hi anaren acostumant i finalment li contestaven: "Fes-ho, si t'atreveixes, però no t'hi atreviràs!"

S'apropava el dia de Nadal, la nit santa. No pensaven en el seu significat, sinó que s'havien proposat de passar una vetllada ben alegre. En el castell ja només hi vivia un vell cavaller que ja no es preocupava gaire per les coses d'aquesta terra. Un castellà picaresc ho administrava tot per al seu avantatge. Es a aquest alcaide a qui van poder persuadir de vendre'ls un noble vi hongarès, país situat al costat del país en el qual els cavallers lliuraven les batalles més acarnissades; desconeixien la força i el foc propis d'aquest noble vi! Es desencadenà un terrible temporal amb llamps i fortes ventades, que no era propi d'aquella època de l'any, un temporal per a no treure un gos de sota l'estufa. No era el

mal temps allò que els impedia d'assistir al Sant Culte, ja que tampoc no hi haurien anat si hagués fet bon temps i haurien deixat anar el mestre ben sol. Però el mal temps impedí que ningú els anés a veure. Es quedaren, doncs, ben sols a casa amb el seu noble vi.

Iniciaren la Santa Nit de Nadal ballant i renegant, i fent inclús coses més salvatges i reprovables. Acabat es van asseure a taula per menjar carn, farinetes blanques i altres coses bones que havien robat i fet guisar per les criades. Aleshores la grolleria anà agafant uns límits insòlits, malgastaven tots els aliments, renegant de tot el que és sagrat. El ja esmentat criat, tot mofant-se del capellà, distribuí pa i begué el seu vi com si celebrés la Santa Missa, batejà el gos sota l'estufa, i s'extravià tant, que els altres, per més malvats que fossin, agafaren por. Aleshores clavà el seu ganivet en el forat tot renegant i declarant que encara els ensenyaria coses més grosses.

Com que això no els espantava, puix que ja li ho havien vist fer en altres ocasions i que sabien que el tap resistia perfectament el ganivet, el criat fou pres d'una mena de frenesí i agafà una trebinella, proferí unes terribles blasfèmies tot dient que ja veurien de què era capaç, que ja pararien de riure quan els pèls se'ls posessin drets sobre el cap, i finalment clavà la trebinella en el tap amb una força furiosa. Cridant tots alhora es precipitaren sobre ell; però abans que algú li ho hagués pogut impedir, proferí una riallada que evocà la del mateix diable, i d'una sacsejada vigorosa arrencà la trebinella del forat.

Aleshores un formidable tro féu trontollar tota la casa, el malfactor fou projectat endarrera i caigué sobre l'esquena, un raig de caliu vermell sortí del forat, i al mig hi seia l'aranya negra, inflada del verí dels últims segles, tot contemplant amb delectació verinosa els malfactors que quedaven petrificats pel pànic i no pogueren moure ni un sol membre dels seus cossos per intentar escapar-se de l'horrible bèstia que caminava lentament per sobre de les seves cares amb un plaer malvat i els inoculava la mort ardent. Llavors la casa ressonà d'uns terribles udols de dolor que ni cent llops torturats per la fam haurien pogut produir.

I ben aviat es començaren de sentir uns udols semblants en la casa nova i Christen, que pujava en aquell mateix moment pel turó, venint de l'església després de la Santa Missa, pensà trobar-s'hi amb uns lladres que haguessin atracat la seva família, i confiant en els seus braços vigorosos, corregué a auxiliar els seus. Però no s'hi trobà amb cap mena de lladres, sinó amb la mort que lluitava amb la seva dona i la mare. Ambdues ja no tenien veu en

les seves cares negres i inflades descomunalment. Els seus fills estaven dormint tan tranquil·lament i tenien les galtes vermelles amb un aspecte saludable. Se li formà una terrible sospita i es precipità cap a la casa vella on trobà tots els criats morts, l'habitació transformada en cambra mortuòria, el terrible forat de la biga destapat, la trebinella en la mà horrorosament desfigurada del criat, i el tap clavat sobre la punta de la trebinella. Ara sabia què havia passat, ajuntà les mans sobre el seu cap, i si se l'hagués empassat la terra, s'hi hauria conformat de bon grat. Aleshores quelcom sorgí de sota l'estufa i se li arrambà contra les cames. S'estremí ple d'angoixa, però no era l'aranya, sinó un pobre nen que havia acollit per l'amor de Déu i que havia deixat viure amb els criats depravats, cosa que també és freqüent avui dia, quan hom accepta uns nens per l'amor de Déu i els deixa caure entre les mans del diable. Aquest nen no havia participat en les abominacions dels criats, i, espantat, s'havia refugiat darrera l'estufa. Era l'únic que havia quedat perdonat per l'aranya, i ara podia donar part dels esdeveniments.

Però ja durant la narració del nen, el vent i el temporal foren penetrats per uns crits de pànic que provenien de les cases veïnes. Inflada per una set de venjança reprimida durant segles, l'aranya es precipitava a través de la vall, escollint primer les cases més exuberants, on hom pensava menys en Déu, i d'allò més en les coses terrenals, i on hom temia més la mort que enlloc.

Abans de l'alba la notícia que la vella aranya s'havia escapat i anava sembrant la mort en tota la comarca, ja s'havia estès per totes les cases. Es sabia que ja s'havia cobrat moltes víctimes i que en la part alta de la vall cada moment es sentien pujar els crits al cel de les víctimes que s'estaven morint. Imagineu-vos la misèria que es va apoderar de la vall, quina angoixa que estava dominant tots els cors, quin dia de Nadal estava vivint Sumiswald. Ningú no podia evocar l'alegria que sol comportar normalment aquesta festa, i tota aquesta misèria era deguda als sacrilegis humans. La misèria anava augmentant de dia en dia, ja que aquest cop l'aranya s'havia tornat més ràpida i més verinosa. Tan aviat apareixia en un costat de la comarca, tan aviat al costat oposat, actuava en la vall i dalt de la muntanya alhora. Mentre que antany solia occir un home aquí i un altre allà, ara poques vegades deixà una casa sense haver-hi enverinat tots els seus habitants. Tan sols quan tots estaven lluitant amb la mort, seia sobre el pas de la porta per contemplar el desastre amb un delit malèvol, com dient: "Sí, sóc jo, ja torno a ser aquí, malgrat tots els anys que m'han tingut tancada."

Era com si presentís que no disposaria de gaire temps, o com si es volgués estalviar feina, ja que sempre que podia, exterminava molta gent de cop. Per això tenia predilecció per aguar els següents que acompanyaven els morts fins a l'església. Tan aviat aquí, tan aviat allà, preferentment al peu de la pujada de l'església, solia aparèixer enmig de la gentada o de cop i volta els solia contemplar des de dalt del taüt. Aleshores uns terribles udols de dolor s'aixecaven al cel des del seguici, i una persona després de l'altra es desplomaven, fins que acabaven jaient tots sobre el camí, lluitant contra la mort. Finalment ja no quedava cap mena de vida en ells, i el taüt quedava voltat d'un piló de morts, comparables a uns valents guerrers sorpresos per una superioritat de forces enemigues que jauen al voltant de la seva bandera. Aleshores els morts ja no es portaven a l'església, ningú no els hi volia dur, ningú acompanyar-los-hi. Hom els abandonava en el lloc de la seva mort.

La desesperació s'apoderava de tota la vall. La ira bullia en tots els cors i es manifestava en unes terribles malediccions proferides contra el pobre Christen, que ara els feia de cap de turc.

Ara, de cop i volta, tothom sabia que Christen no havia d'haver deixat mai la casa antiga, que no havia d'haver deixat els criats sols, sense vigilància. De cop i volta s'adonaren que l'amo sempre és més o menys responsable dels actes dels seus criats, que havia estat el deure de Christen de preocupar-se de la seva oració i de la seva alimentació, d'impedir-los de viure i de parlar de manera impietosa i de difamar irreverentment els dons divins. Ara de cop i volta tothom havia perdut la vanitat i l'orgull, desterrant aquests vicis a la part més baixa de l'infern, i amb prou feines ho haurien pogut creure, si Déu mateix els hagués confirmat que pocs dies enrera encara n'havien estat dominats. Tots tornaven a ésser devots, portaven els vestits més dolents i tornaven a fer servir els vells rosaris abandonats, i ells mateixos estaven convençuts que sempre havien estat així de devots, i no s'estaven pas d'intentar de persuadir-ne Déu mateix. Només a Christen l'acusaven d'impietós i el cobrien d'una muntanya de malediccions. I potser ell era el millor de tots, però la seva voluntat anava estretament lligada a la de les seves dones, i aquesta dependència implica un càstig feixuc per a un home, que no s'escapa d'una enorme responsabilitat, ja que no actua com Déu vol. Christen ja ho reconeixia i per tant no s'obstinava ni es posava arrogant, sinó que es mostrava més culpable del que era realment. Però amb aquesta actitud no aconseguia reconciliar-se amb la gent, ans al contrari, ara comentaven: "Quina culpa més enorme ha de tenir, si

ell mateix en reconeix tanta, s'humilia d'aquesta manera i inclús admet que no val res!"

Mentrestant ell anava pregant a Déu dia i nit que fes minvar la plaga, que tot i així anava empitjorant de dia en dia. Es va adonar que ell mateix havia de purgar les seves faltes, que s'havia de sacrificar ell mateix, que ara li tocava a ell repetir l'acció que ja havia comès la seva avantpassada. Anava pregant a Déu fins que en el seu cor creixia l'ardent decisió de salvar la vall, de comprar el perdó amb la seva pròpia expiació, i a aquesta decisió hi associà el valor infrangible que no vacil·la i que sempre està disposat a l'acció, a qualsevol hora del dia o de la nit.

Aleshores, juntament amb els seus fills, deixà la casa nova i s'anà a instal·lar a la casa vella, tallà un tap nou a la mida del forat, el féu beneir amb aigua beneita i sentències sagrades, disposà el martell a la vora del tap, s'instal·là a la vora dels llits dels infants i anà esperant l'aranya.

Estava seient allà, pregant i esperant, i amb una voluntat infrangible anava lluitant contra la son i no vacil·lava. Però l'aranya no s'hi presentava, tot i que d'altra banda era pertot arreu alhora, car la mortalitat anava augmentant gradualment, i amb ella la ira dels supervivents.

Enmig de tot aquest desastre, una dona havia de donar a llum una criatura. Això desvetllà la por ancestral que l'aranya podria apoderar-se del nen sense batejar, com preveia l'antic pacte. Aquella dona es comportava com una boja, no tenia confiança en Déu, però el seu cor estava d'allò més carregat d'odi i de set de venjança.

Hom es recordava de quina manera els antics s'havien protegit contra el diable quan havia de néixer una criatura, es recordaven de la funció d'escut entre ells i l'enemic etern en aquestes circumstàncies. Hom estava disposat a buscar el capellà, però qui seria el missatger? Els cadàvers dels qui havien estat sorpresos per l'aranya durant els seguicis fúnebres obstruïen el camí, i hom dubtava que un missatger que passés per sobre els cingles salvatges per buscar el sacerdot, fos perdonat per l'aranya, que semblava estar assabentada de tot. Ningú no s'hi volia atrevir. Finalment el marit de la dona en qüestió considerà que si l'aranya tenia la intenció de matar-lo, tant ho podia fer a casa seva com pel camí, i que si la mort li era destinada, no se n'escaparia ni aquí ni allà.

Emprengué aquest camí, però les hores anaven passant sense que aparegués cap missatger. La ira i la desesperació anaven creixent desmesuradament, ja que l'hora del part s'anava

acostant. Aleshores la dona, plena d'ira i de desesperació, reuní les seves últimes forces, es llevà del seu llit i es precipità a casa de Christen, el mil vegades maleït, que seia a la vora dels seus infants i pregava, preparant-se per la lluita contra l'aranya. Els crits de la dona ja se sentien de lluny, les seves imprecacions ja ressonaven en tota la casa, quan finalment obrí violentament la porta i es precipità en l'habitació, a la manera d'un tro. En veure la terrible cara de la intrusa, Christen es sobresaltà, ja que en el primer moment no sabia si es tractava de Cristina en la seva aparença primitiva. Però la cursa fou interrompuda pels dolors: quan passava sota la porta, s'aferrà a la biga i abocà tot un doll d'imprecacions sobre el pobre Christen, exigint-li de fer de missatger sota pena de quedar maleït, conjuntament amb els seus nens i els néts, per a tota l'eternitat. Aleshores els dolors dominaren les malediccions i nasqué un nen sobre el mateix llindar de la porta de la casa de Christen, i tots els qui l'havien seguida es donaren a la fuga, esperant el pitjor. Christen mantenia l'infant innocent en els seus braços. La dona el mirava amb els ulls aguts, salvatges i verinosos de la seva cara desfigurada i li semblava més i més que era la mateixa aranya la qui l'estava mirant a través aquests ulls. Aleshores fou penetrat d'una força divina i d'una voluntat sobrehumana. Llença una mirada penetrant sobre els seus infants, embolcallà el nou nat en el seu abric calent, saltà per sobre la dona que l'anava mirant, i es precipità muntanya avall, en direcció a Sumiswald. Ell mateix s'havia proposat de portar el nen al baptisme, per expiar la culpa que pesava sobre ell, el cap de la casa. Confià tota la resta a les mans de Déu. Els cadàvers estesos pertot arreu dificultaven els seus passos, i havia de caminar amb compte. Aleshores l'abastaren uns passos lleugers, era el pobre nen, que tenia por de quedar-se sol amb la dona salvatge, i havia seguit el seu mestre. Christen sentí unes vives punxades en el seu cor pensant en els seus fills que havien quedat sols a mans d'aquella dona rabiüda. Però no alterava el seu pas i s'anava adreçant envers la meta sagrada.

Ja havia arribat a baix de la pujada de l'església, ja podia veure la capella, quan de sobte veié una lluïssor davant d'ell, al mig del camí, i en el mateix moment percebé un moviment en una mata; al mig del camí seia l'aranya, i en la mata es balancejava un plomall vermell, i l'aranya s'alçà sobre les seves potes com si volgués disposar-se a saltar. Christen evocà amb veu alta la Santa Trinitat i en la mata es sentí un crit salvatge, i la ploma vermella desaparegué. Christen confià el nen als braços del noi, i recomanant la seva ànima a Déu, s'apoderà amb mà ferma de

l'aranya, que havia quedat com paralizada per l'efecte de les sagrades paraules. El caliu circulava a través dels seus ossos, però es mantingué ferm. El camí era lliure i el noi tingué el bon enteniment de córrer per anar a confiar el nou nat al sacerdot. Mentrestant Christen es precipità cap a casa seva amb el foc en la seva mà poderosa. L'incendi en la seva mà era terrible, el verí de l'aranya penetrava tots els seus membres. La seva sang es convertia en caliu, les seves forces anaven minvant, la respiració amenaçava de parar-se, però anava pregant pensant amb tot el seu cor en Déu, tot aguantant el caliu de l'infern. Ja veia la seva casa, amb els seus dolors també creixien les seves esperances, sota la porta l'anava aguantant la dona. En veure'l arribar sense el seu nen, es precipità al seu encontre com una tigressa a la qual s'ha robat la cria, suposant una traïció infame. No féu cas dels senyals de Christen, no percebé les paraules que eixiren del seu pit oprimat, es precipità en els seus braços estirats i s'hi aferrà. En la seva angúnia es va veure obligat a arrossegar la rabiüda fins a dintre de casa, de lluitar per poder deslliurar-se les mans, per aconseguir finalment de pitjar l'aranya dins el forat i de clavar-hi el tap amb mans moribundes. Ho va aconseguir amb l'ajuda de Déu. La mirada agonitzant s'adreçà sobre els seus fills que somreien dolçament en el seu son. Aleshores descansà, era com si una mà benevolent li hagués apagat el caliu, i tot pregant en veu alta tancà els seus ulls per última vegada. Els qui havien vingut cautelosament i plens de por per veure què havia estat de la dona, el trobaren mort, amb la cara il·luminada per la pau i la felicitat. Estranyats s'adonaren del forat tancat, però la dona la trobaren morta, cremada i desfigurada, ja que s'havia contaminat la mort de la mà de Christen. Encara romanien allà sense saber què havia ocorregut, quan tornà el noi amb el nen petit, acompanyat pel sacerdot, que havia batejat ràpidament l'infant segons el costum d'aleshores, i s'havia preparat per emprendre valerosament aquesta mateixa lluita, en la qual el seu antecessor havia perdut valerosament la seva vida. Però Déu no li exigí aquest sacrifici, puix que un altre ja havia sostingut la lluita amb èxit.

Durant molt de temps la gent no entengué quina gran obra havia portat a terme Christen. Quan finalment retrobaven la fe i l'enteniment, es posaren a pregar plens d'alegria conjuntament amb el sacerdot, donant les gràcies a Déu per la vida que els havia regalat de nou i la força que havia concedit a Christen. Tot i que era mort li demanaven disculpes, i decidiren enterrar-lo amb els màxims honors, i en totes les ànimes el seu record era gloriós com el d'un sant.

Al principi no s'adonaven plenament de la seva nova situació, en veure's alliberats de cop d'aquella paüra que havia flagel·lat tots els habitants de la vall, i en veure que ja podien tornar a contemplar el cel blau, sense témer de veure l'aranya enfilem-se'ls pels peus. Organitzaren moltes misses i una gran processó. Abans de tot volien enterrar els dos cadàvers, el de Christen i el d'aquella dona, després també volien donar sepultura a les altres víctimes, en la mesura del possible.

Era un dia solemne, quan tota la vall s'encaminà cap a l'església, i també en molts cors hi regnava la solemnitat, es reconeixien molts pecats i es formulaven molts vots. I és a partir d'aquest dia que certes extravagàncies en les cares i en els vestits desaparegueren per a sempre més.

Després d'haver vessat llàgrimes amb abundància a l'església i al cementiri, i d'haver pregat molt, tots els assistents a l'enterrament—hi havien assistit tots els habitants de la vall que es podien valer dels seus membres—anaren cap a la fonda per prendre-hi el tradicional berenar. Aleshores, com era costum, les dones i els infants seien en una taula separada, mentre que tots els homes adults s'instal·laren a la vora d'aquella famosa taula rodona que encara es pot admirar en el "Bären" a Sumiswald. S'ha conservat en commemoració del fet que hi hagué un moment en el qual aquesta població, que actualment consta de cap a dos mil homes, havia quedat reduïda al nombre d'un parell de dotzenes, i que la vida dels dos mil també està entre les mans del qui va salvar les dues dotzenes en el seu temps. En aquella ocasió hom no s'entretingué gaire estona berenant, ja que els cors eren massa plens per deixar gaire lloc als aliments i a les begudes. Quan sortint del poble arribaren a la plana lliure, perceberen una reverberació vermella a l'horitzó, i arribant a casa, trobaren la casa nova destruïda totalment per un incendi. No es va saber mai, sota quines circumstàncies s'havia encès.

Però no van oblidar mai el que Christen havia fet per ells, i els seus fills en foren recompensats. Els confiaren a les famílies més piadoses que els educaren amb un esperit de fe i d'honradesa. Ningú no s'apoderà de la seva masia, tot i que no existia cap contracte enlloc. Al contrari, els cuidaven la casa, i quan els nens es convertiren en adults, no tan sols no se'ls havia estafat la seva propietat, sinó que havien tingut cura de les seves ànimes. Es convertiren en persones honrades que trobaren clemència davant Déu i eren admirats pels homes, persones agraciades en vida i més endavant al Cel. I també era el cas de tota llur descendència, que no havia de témer l'aranya, car hi havia temor a Déu, i si Déu

vol, tot continuarà igual com fins ara, mentre que aquí hi hagi una casa i mentre que els fills segueixin els pares en llurs actes i en llur esperit."

Aquí l'avi callà i durant molta estona tots callaren, mentre que alguns meditaven sobre la narració i d'altres suposaven, que només estava agafant alè per continuar el relat.

Finalment el padrí gran comentà: "Jo hi havia segut molt sovint en aquella famosa taula rodona i havia sentit a parlar de la gran mortaldat i que acabat tots els supervivents de la comarca cabien a aquesta taula. Però ningú no em va saber explicar la marxa dels esdeveniments. Alguns pretenien això, d'altres allò altre. Però, escolta, com ho vas saber, tot això?"

"Ep", deia l'avi, "això en la nostra família s'hereta de pare en fill, i quan el record s'anava esborrant entre la gent de la vall, en la família ho anàvem recordant secretament i ens en guardàvem molt de dir-ne res a la gent. Se'n parlava exclusivament en família, a fi que cap dels seus membres no oblidés, què és el que aixeca una casa i què és el que la destrueix, què és el que porta la benedicció i què és el que l'aparta. Encara pots veure com a la meva dona li desagrada que se'n parli tan obertament. Però jo considero que ja fa temps que feia falta que es parlés de les possibles conseqüències de la vanitat i de l'orgull. Per aquest motiu ja no vull mantenir aquests fets en secret, i no és pas la primera vegada que els explico entre bons amics. Sempre he considerat que quelcom que ha preservat la felicitat de la nostra família, tampoc no farà cap mal als altres, i crec que no està bé de mantenir en secret les coses que porten la felicitat i la benedicció de Déu."

"Tens raó, cosí", respongué el padrí, "però permet que et faci una pregunta: Aquella casa que vares tirar a terra fa cosa de set anys, era aquella tan vella? Em costa molt de creure-ho."

"No", contestà l'avi, "la casa primitiva ja amenaçava ruïna fa gairebé tres-cents anys, i ja feia temps que l'abundància de les collites no hi cabia. Malgrat tot la família no la volia deixar i no gosaven edificar-ne cap altra, ja que encara es recordaven del que havia passat l'última vegada. En el seu desconcert finalment demanaren consell a un home savi que segons em consta vivia a Haslebach. Aquest sembla que els aconsellà de construir una casa nova en el mateix lloc que l'altra, però a condició de guardar dues coses, a saber, la vella fusta que empresonava l'aranya i el vell esperit que havia empès l'aranya dins el seu forat. Sota aquelles condicions la vella benedicció també seria present en la casa nova.

Edificaren la casa nova i encastaren la biga vella amb compte i oracions, i l'aranya no es va moure, l'esperit i la benedicció romanien inalterats.

Però també la casa nova es tornava vella i petita, la seva fusta s'havia corcada i podrida, i només aquella biga vella havia quedat dura com el ferro. Ja al meu pare li hauria tocat edificar, però encara se'n podia estar i finalment em tocà a mi. Vaig fer com els altres, encastant la biga vella a la casa nova, i l'aranya no es mogué. Però ho he d'admetre: mai en tota la meua vida no havia pregat tan devotament com en el moment de tenir aquella fusta entre mans. La mà, tot el cos em cremava, sense voler vaig mirar si no se m'estaven formant taques negres a la pell, i em vaig trobar alleugerit d'un pes com unes muntanyes quan finalment tot fou ben col·locat. Aleshores la meua convicció encara es trobà reforçada, que ni jo, ni els meus fills i néts no hauran de témer mai l'aranya, mentre que no es perdi el temor a Déu."

Aleshores l'avi callà, i encara no s'havien volatilitzat les esgarrifances que els havien pujat per l'esquena en sentir que l'avi havia sostingut la biga amb les seves mans, i s'imaginaven la sensació que tindrien, si també l'haguessin d'agafar ells.

Finalment el cosí digué: "Sap greu que hom no pot saber fins a quin punt aquestes coses són reals. No podem pas creure tota la història, però tampoc no pot ser fictícia del tot, ja que aleshores no existiria aquesta biga vella."

"Tant li fa que sigui més o menys real, se'n pot treure una bona lliçó d'aquesta llegenda," digué el padrí jove, "i a més a més ens ha fet passar l'estona, és com si acabéssim de sortir de l'església."

"Calleu", digué l'àvia, "que el meu home és capaç de començar una altra història. Apa, menjeu i beveu, fa vergonya veure com ningú no beu ni menja. No poden ser dolents tots els menjars, ens hem esforçat tant com podíem a preparar-los."

Aleshores menjaren i begueren molt, tot discutint amb seny, fins que al cel s'aixecà una gran lluna daurada i les estrelles sorgiren de llurs cambres per recordar a les persones, que era hora d'anar a dormir en els seus habitacles.

Prou s'adonaven dels misteriosos avisadors, però estaven tan còmodament asseguts i tots sentien un batec inquietant sota la camisa pensant en el camí cap a casa, i encara que no ho manifestés ningú, cap d'ells no volia ser el primer d'anar-se'n.

Finalment s'aixecà la padrina i es disposà a marxar preocupada, tot i que podia comptar amb uns acompanyants de confiança, i tota la colla deixà la casa acollidora amb molts agraïments i bons desigs, malgrat les insistències adreçades a tots i a cada u de no anar-se'n encara, ja que la nit no era fosca.

Aviat la calma imperà als voltants de la casa, i seguidament també a dintre. La casa descansava tranquil·lament, brillant amb puresa i bellesa en la llum de la lluna que il·luminava la vall, abrigant curosament la bona

gent en el seu son suau, el son dels qui temen Déu i tenen la consciència tranquil·la, els quals no seran despertat mai per l'aranya negra, sinó sempre pel sol alegre. Car on regna aquest esperit, l'aranya no es gosa moure, ni de nit, ni de dia. Però el poder que pot adquirir quan canvia la mentalitat, el coneix El qui tot ho sap i que assigna les seves forces a tothom, a les aranyes i a les persones humanes.